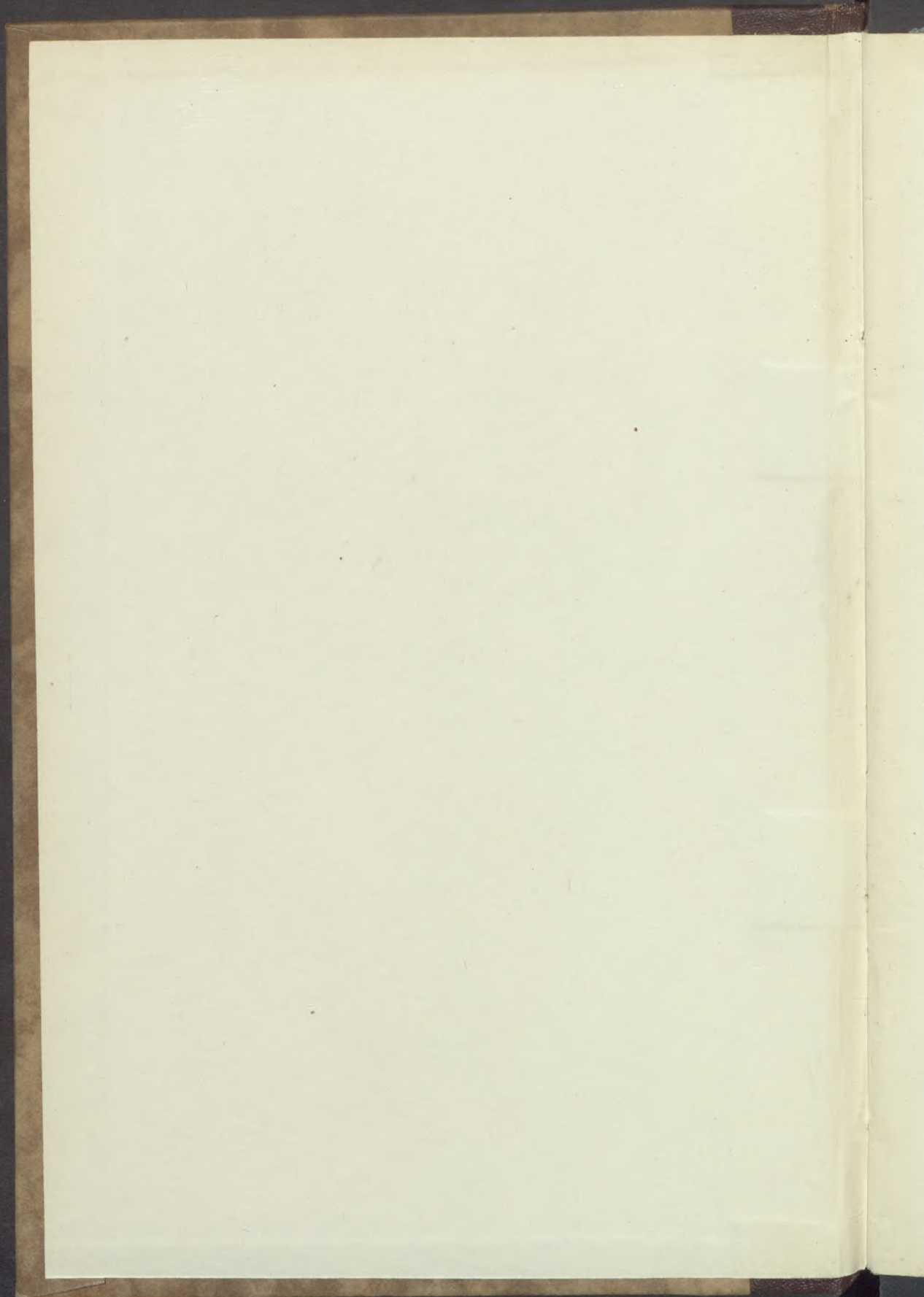
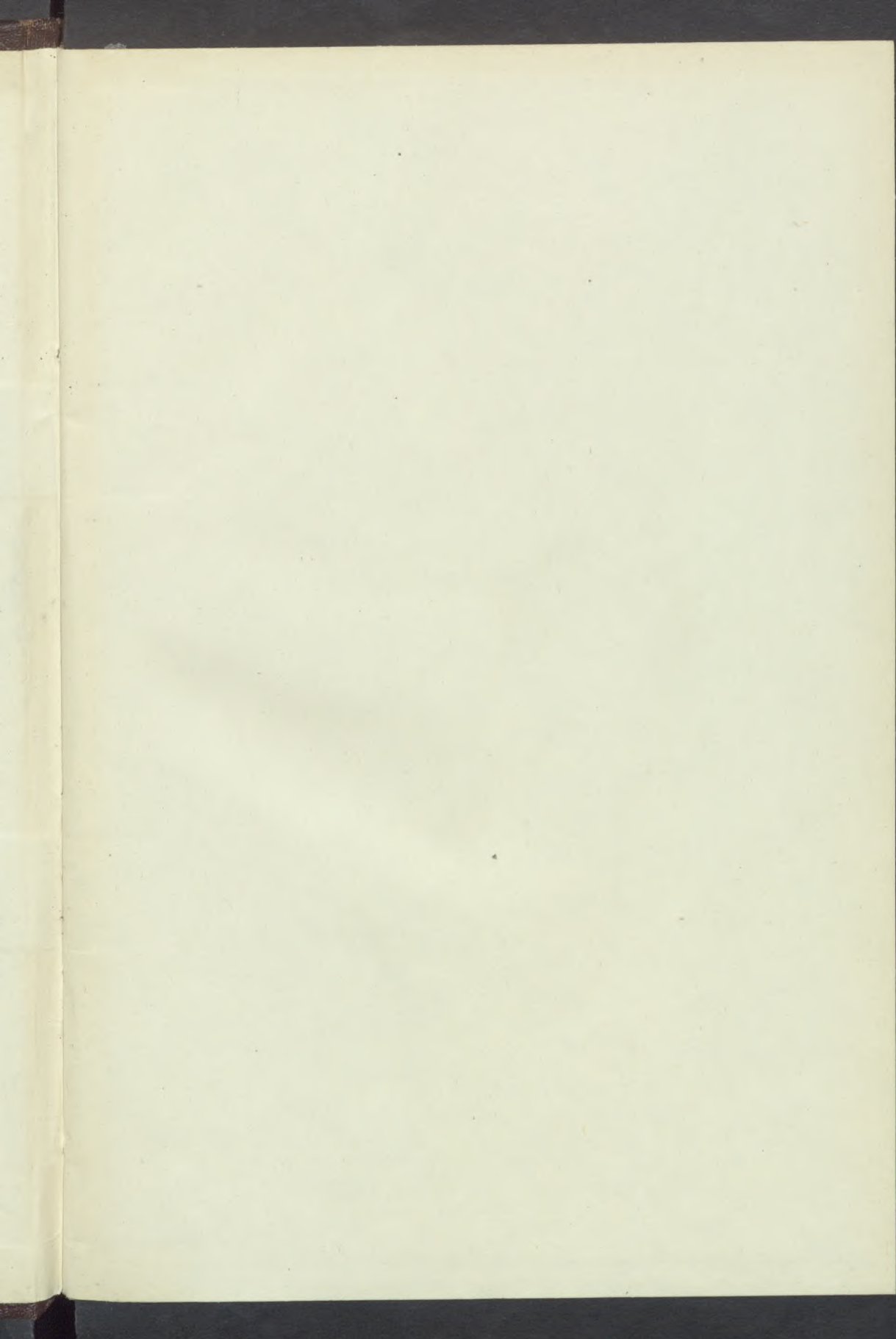

115723

115723
68

DOKTORAVATÓ BESZÉDEK

1939—1940

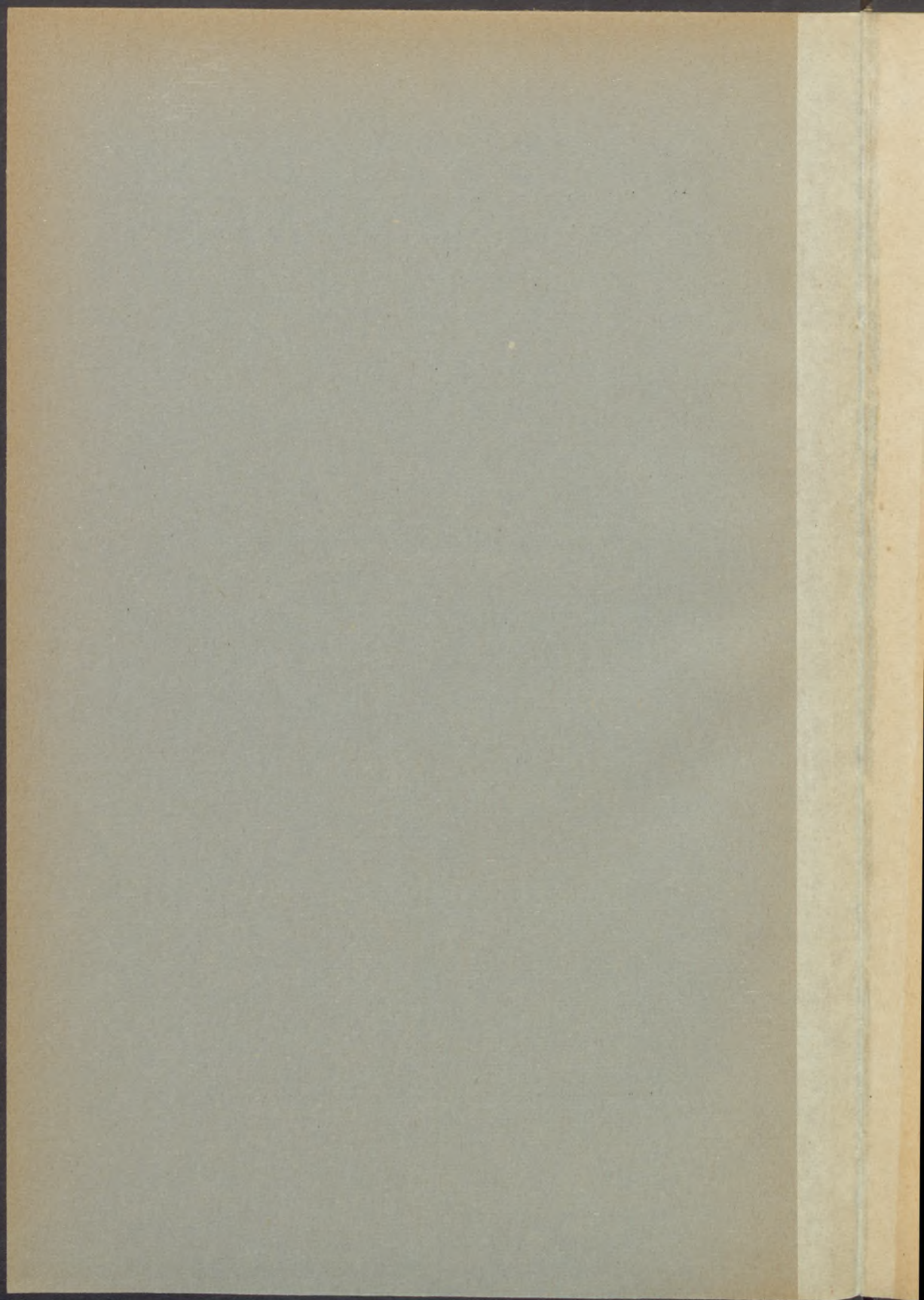
MONDOTTA:

DR. DOMANOVSKY SÁNDOR
REKTOR

BUDAPEST, 1940

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

DOKTORAVATÓ BESZÉDEK

1939—1940

MONDOTTA:

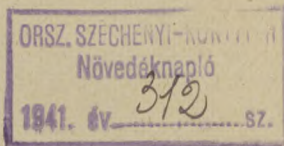
DR. DOMANOVSKY SÁNDOR
REKTOR

BUDAPEST, 1940

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

115723

1.

1939. évi szeptember hó 23-án.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Fischer Kitty, Csáky Tihamér Zoltán, dobói Dobay István, Dobó Endre Elemér, Heinisch Pál, Herman Béla, Józsa Hadrián, Lakner Tibor, Lőrinc János Imre, Miklódy Zoltán János, Szabó Zoltán, Szutrély Gyula.

Bölcsészettudományi doktorrá avattatott: Dénes Jenő.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Önök egyetemünk ezévi első felavatottjai, az elsők, akik egy szomorú auspiciumok közt induló háborús év küszöbén felesküdték itt a tudományra.

Talán ismerik Böcklin híres szimbolikus képét: a háborút. A rommálótt város zsarátnokai fölött három lovas agyonhajszolt lova vágat: a rémületé, a rombolásé és a halálé.

Önök nem arra készültek, hogy ilyen erők szolgálatába álljanak. Ifjúságuk az életre rendeli Önöket, egy kivétellel valamennyien a halál elleni küzdelmet választották hivatásukul. Tudományuk művelésével építő munkát kell folytatniok s ehhez nyugalomra van szükségük. Tudományukkal nem fölzaklatniok kell a kedélyeket, hanem megnyugtattaniok a munkájukban és küzdéseikben elfáradt embereket.

Önök itt ma halálosan komoly kötelességeket vállaltak. Az eskü, amit itt tettek, nem formaság. Betartását Isten és az élet számon fogja kérni Önöktől.

A doktorok kiválasztottak, de ez a kiválasztottság nem nagyobb jogokat ad, hanem kötelességeik szigorúbb betartását követeli. A tanulatlan ember kevéssé lát be a közösség életébe, amelynek tagja. Kisebb tudása következtében őt nagyobb felelősséggel terhelni nem lehet. A fokozott felelősség a magas műveltségűek kiváltsága. Hozzá azonban a tudáson kívül más is szükséges: lelkiismeret és szeretet, amelyek a tudást termékennyé, áldásthozóvá teszik. Önök nem foglalkozást, nem megélhetési lehetőséget választottak, amikor idejöttek, hanem hivatást s ez a hivatás kötelez.

Szerencsétlen korunk rettenetes válságában ezt esküjök letételekor nem hangsúlyozhatom eléggé. A kiválasztottakon, az ő kötelességteljesítésükön és felelősségérzetükön fog megfordulni ennek a világnak a sorsa, azon, hogy ezt mennyi szeretettel tudják gyakorolni.

Ha a háború ránk is lesújt, a kötelesség mindenkit más térre fog szólítani. Legkevésbé az orvost, akire azonban a kötelesség, a felelősség és a szeretet akkor még nagyobb terheket fog róni.

Teljesítsék ezeket a kötelességeket minden körülmények közt az Alma Maternek tett mai esküjükhöz híven.

Isten vezérelje Önöket és Böcklin három rémét távollartva, adja meg Önöknek a lehetőséget, hogy az életet szolgálhassák építő munkával és embertársaikat megnyugtató szeretettel!

2.

1939. évi szeptember hó 30-án.

Kánonjogi doktorrá avattatott: Harsányi Béla.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Gébert László, Balassa Bálint, Horváth Antal, Kecskés Mihály, Mály József, dr. Tóthfalussy Ödön, Cseh-Menczer Rezső, Händel Béla, Katona Ferenc, Kiss György Ferenc Ernő, Kocsisovszky Lajos, Koffler Ágoston Adolf Béla, Kovács Lóránd, Marosvölgyi Imre, Pásztor István, vitéz Prónafalvy Albin.

Államtudományi doktorokká avattattak: tarnói Tarnói László, Csemiczky László, Gosztonyi Géza, Lehr András, Maróti Ferenc, Zsigmond László.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Kö Judit, Straub Gabriella, Köves István, Pregun János Albert, Lenner Marianna, Róna Borbála Blanka, Sikli Kornélia Zsuzsánna, Széky Endréné Kovács Margit, Barczaházi József, Bergh István Gyula, Benkő Mátyás, Bernát Iván, Fischer István, Hála Barna Győző, Hargitai Rezső, Ludányi Béla Ferenc Ákos, Mészáros Antal Sándor Ferenc, Orinesay József, Somogyi Pál, vitéz Uzsoki Norbert Ede Dénes.

Bölcsészettudományi doktorrá avattatott: Szeredy Ida.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Fölvatásuk alkalmából üdvözlöm Önöket és én is elismétlem, amit a fölvató dékán urak mondtak: iparkodjanak mindazt a tudást, amelyet megszereztek, továbbfejleszteni és művelni, hazánk és egyetemünk javára és dicsére fordítani. Úgy legyen!

Vajjon megértették-e ennek az avató formulának értelmét?

Ez a mai nap az Önök ünnepe, az az Istentől megszentelt nap, amelyen sok évi munka eredményeként elérték azt a polcot, azt a grádust, amelyért dolgoztak. Méltán megállhatnak tehát és visszatekinthetnek ifjú erőfeszítésük idejére, amikor bizakodó reménnyel várják a jövőtől munkájuk jutalmát.

Nagy cezúra ez az avatás az Önök életében. De nagyon tévednének, ha azt hinnék, hogy az elmúlt évek munkájának most már csak az aratása következik. Bizonyos, hogy minden munkának megjön az aratása. De az élet nem oszlik a munka és az aratás szétválasztható szakaszaira. Minden aratást új munkának kell előkészítenie. Szellemi pályán a tanulás soha sincs befejezve.

Erre figyelmezteti Önöket az elért eredmény fölött érzett boldog örömükben ez a formula, amelyet nem szabad üres szólásnak tekinteni, mert mély bölcseséggel irányítja rá figyelmüket a jövő soha meg nem szűnő nehézségeire és terhes kötelességeire.

A doktori cím nem eszköz, amellyel egyszerűen eddig szerzett tudásuk élvezetébe lépnek. A doktori cím elkötelezés a tudós életre, a tudománnyal való további foglalkozásra, a tudománynak nemcsak saját, hanem embertársaik hasznára való fordítására.

Hogy ezt a tudást megszerezhették, nagyrészt az egyetemnek és édes hazájuknak köszönhetik, de a doktori címre érdemesekké csak akkor lesznek, ha a tudással élni is tudnak, nemcsak saját javukra, hanem azoknak javára is, akik ehhez Önöket hozzásegítették.

A doktori grádussal fölérték az első lépcsőfokra, de a lépcső még messzire visz. Aki megáll a mostani fokon, aki nem akarja magát tökéletesíteni, nem méltó erre a címre és a mai világ rohanó versenyében csakhamar messze el fog maradni azok mögött, akik avató formulánkat megértették. Ma a tudás is rohamlépésekben fejlődik, még annak is, aki nem akar haladni, dolgoznia kell, hogy az elért színvonalon maradjon.

Az én kívánságom tehát ma az: értsék meg az avató formula bölcs tartalmát, teljesítsék kötelességüket — a saját javuk érdekében is — annak értelmében. Úgy legyen!

3.

1939. évi október hó 5-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: dávidházi Medvigy Endre, Belák József, Morvay Pál, Tarkányi Béla, Gábiel Bertalan Frigyes, Bogdán Béla, Kokány Zoltán, Magoss János, Szentgyörgyvári Artur, Veszeloovszky István.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Lengvári György, Antal László, Deák Pál, Derekas Etele Béla, Huray Gyula Andor, Kocsis Géza, miskei és monostori Thassy János, Vittinger István.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Leszek Géza, Patka Klára, Boros Vida, Jantsek Gyula, Molnár Antal, Nádas Endre, Lugossy Lajos.

Bölcsészettudományi doktorrá avattafött: vitéz Majoros József.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Tegnap volt egyetemünk alapítójának, Pázmány Péternek 369. születési évfordulója. Nem időszerűtlen tehát, hogy ma, avatásuk alkalmából, megemlékezzünk a nagy alapítóról, akinek kezdeményezésére immár három százada folynak egyetemünkön a doktori promociók. Illő, hogy mai ünnepélyes felavatásukkor az Önök első gondolata is a kegyelet jegyében feléje szálljon, aki egy állandó fegyverzőrgés zajában élő kor gyászos sivárságában és szűkös szenvedésében a szellemért szállt síkra és hosszú szünet után ismét lehetővé tette, hogy az ország ifjúsága a határokon belül is megszerezhesse a felsőbb tudományos képzést. Ez volt az a kor,

amikor Európában a kultúra meggyorsított léptekkel haladt előre, s amikor minket a török hódítás vészes következményei megfosztottak attól, hogy a nyugati népek művelődésével lépést tarthassunk. Fölbecsülhetetlen tehát az az érdem, amelyet Pázmány ezzel az alapítással szerzett.

A nagyszombati megnyitó-ünnepségen ő előtte vittek először egyetemünknek azt a díszes rektori jogarát, amelyet ma esküre emelt ujjakkal érintettek. Ezen keresztül mai eljegyzésük a tudománnyal és a főlavató egyetemmel — Pázmánnyal is összeköti Önöket. Fejlődésükben tőle is kaptak — nem jelentéktelen — valamit. Érezniök kell tehát a kontinuitást a multtal, hogy szellemi létük gyökerei oda nyúljanak vissza. De érezniök kell azt is, hogy az a mult, amely az ujjaik érintette jogar mögött áll, elkötelezést ró Önökre, elkötelezést — amint az esküjökben is benne foglaltatik — hazájuk, az Alma Mater, a tudomány és annak továbbvitele irányában.

Az az Alma Mater, amely Önöket keblére ölelte, és tudásszomjukat kielégítette, csak akkor fogja Önöket hűséges gyermekeinek tekinteni, ha amit itt szereztek, nem fog parlagon maradni, ha a kapott talentumot forgatni és megsokszorozni tudják, ha nem terhes kötelességnek tekintik mindazt, amit ma itt fogadtak, hanem szeretettel és a hivatástudat örömeivel teljesítik.

Nincs emberi egyenlőség — nem is szólva a jogokról — a tudásban, a szellemben s az érzelemben sem. A tudnivágyóval szemben áll, aki a tudást csak fölösleges tehernek tekinti, az eleven szelleművel szemben a tunya, az aktív emberrel szemben a passzív, a lelkesel szemben a közömbös — de nem

folytatom. Ha ez ellentétek közt az életben választaniok kell, gondolják meg, hogy az Úristen Önöket embereknek teremtette, s hogy amikor pályájukat választották, az emberek közt is kiemelkedő helyet akartak maguknak biztosítani, hogy azonban ez csak lelki kiválóságokkal lehetséges, s ha ezeket nem ápolják, ma szerzett címük is csak külső, üres dísz marad. A doktori cím mögött ellaposodó szellem vagy eldurvuló lélek csak kiemeli az ellentétet és megfosztja viselőjét attól a megbecsüléstől, amelyet ezzel a címmel elérni óhajtott. Gondoljanak erre, ha az élet küzdelmeiben meginognak. Esküjök, ennek a jogarnak és Pázmánynak emléke segítse Önöket az ilyen megpróbáltatásokkal szemben.

Ez a kívánságom, amikor fölavatásuk napján az Alma Mater nevében Önöket szívből üdvözlöm. Isten vezérelje Önöket!

4.

1939. évi október hó 14-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Vajer János, Bresztovszky István, Ecsedy Pál, Keresztury József.

Államtudományi doktorokká avattattak: Sas István, Wolff János.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Varga Endre, Oláh Márta, Rosta Imre, Vargha Miklós, Vujić Milán.

Bölcseztudományi doktorokká avattattak: Martinkó András, Szabó Ferenc, Hofbauer Róbert.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Üdvözlöm Önöket doktorrá avatásuk alkalmából. Az esküvel, amelyet az imént itt tettek, választott hivatásuknak szentelték magukat.

Tudják-e mi az a hivatás?

A hivatás nem egyszerűen a választott pálya vagy megélhetési forrás, nem a kedvező foglalkozási ág, amelyet ilyen vagy amolyan kényelmi szempontok mérlegelése szerint választanak. A hivatás ennél sokkal több, elkötelezés egy bizonyos célra, ez esetben egy tudományág művelésére.

A tudományt kétféle módon lehet művelni. Magáért a tudományért, annak előbbreviteléért. Ez több önállóságot, nagy elmélyedést, sok munkát jelent, amelynek ellenértékét nem lehet sem lemérni, sem behajtani. Áldozatos föladat ez, sok küzdéssel és kevés elismeréssel, de gyönyörűséget szerez finomabb lelkeknek, akik nem tapsra várnak, hanem önmagában a jól végzett föladat, a sikerült kutatás, az alkotás elért eredményében találják meg lelkük belső megelégedettségét, a legszebb pálmát, amelyet kivételes ember Isten segedelmével elérhet.

Nem mindenkinek van meg a türelme ehhez az élethez, a lemondásra a siker külső tényezőiről s az elismerés anyagi oldaláról. Aki erről nem tud lemondani, a tudomány gyakorlati alkalmazására van utalva. De ne felejtsek el, hogy azok is a tudománynak szentelik magukat. Azok sem használhatják tudományukat egyedül a velejáró lehető előnyök megszerzésére. Ez nem volna a tudomány művelése, hanem visszaélés a megszerzett tudással. Mert nem lehet az, hogy a tudományt kikapcsoljuk erkölcsi összefüggéseiből. Erkölcsi kapcsolatában azonban mindig hivatás lesz az, valamely magasabb cél elérését fogja szolgálni.

Ez a hivatásérzés az, ami az alkalmazott, a gyakorlati tudást fölmagasztalja. Avagy nem magasztos

föladat-e az igazság védelmének élni, az embereket a betegség szenvedéseitől megszabadítani, avagy az emberformálás nemes művészetét gyakorolni? Aki ilyen hivatást tölt be, azt nem irányíthatják nyereszkesedési, hasznossági vagy akár kényelmi szempontok.

Önök pedig ma arra tettek hitet, hogy a tudományt *szolgálni* fogják, hogy azt *hivatásuknak* fogják tekinteni, amelyet minden melléktekintet nélkül elsősorban kötelességnek tekintenek, ennek szentelik magukat.

Akármelyik formáját választják is a tudomány művelésének, soha el ne felejtsék ezt az elkötelezést, amely doktori címükre méltókká teszi, az átlagember fölé magasabb grádusra emeli Önöket.

Azzal az óhajtással bocsájtom tehát el Önöket, hogy mindaz, amit itt Önök ünnepélyesen fogadtak és amit a fölavató dékán urak lelkükre kötöttek, az életben a legteljesebb valóságra váljék.

Isten vezérelje Önöket!

5.

1939. évi október hó 28-án.

Kánonjogi doktorrá avattatott: Bakos Kálmán.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Frankovszky Attila, Külley András, Sütő József, dr. D. Tóth Attila.

Államtudományi doktorokká avattattak: Dévényi Gábor, Németh Pál.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Horváth Erzsébet, Báthory Pál, Bodóczy Lajos, Csurgay Mihály, Geese Gyula, Kós Rudolf, Nádasdi Elemér, Nagy László, Ruzsa Sándor.

Bölcseztudományi doktorokká avattattak: Kulhay Gyula, Rajczy Mária.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Az imént itt a felavató dékán urak Önöket tudományuk jutalmául doktorokká fogadták, Önök pedig esküt tettek, hogy tudományukat ezentúl is művelni fogják és annak előbbrevitelére fognak törekedni.

Átérezték-e — kérdem — ez ünnepélyes aktus folyamán, hogy mi is az a tudomány? Szinte hallom a választ, hogy az szakbeli ismereteik foglalata. Nem fogok Önöknek itt definíciót adni. A definícióknak az a hibájuk szokott lenni, hogy nem pontosak, sok minden kimarad belőlük s bizonyos idő múlva már nem használhatók.

Az, amit Önök ma bírnak, amivel az egyetem Önöket útjukra bocsátja, mindenesetre a tudásnak bizonyos foglalata, de a tudás végtelen s nincs az a tudós, aki az egésznek birtokában volna. Ha tehát Önöket ma az az érzés feszíti, hogy íme a tudomány birtokában vannak, szálljanak le először is magas paripájukról. Ismerjék el, hogy még a legszükségesebb szakbeli ismereteikben is nagy hiányok vannak. A magyar közmondás azt mondja „jó pap holtig tanul“. Ez a néhány szó mély bölcseséggel fejezi ki, hogy az ember legnagyobb igyekezetével sem tud tökéletes tudást elsajátítani.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy adják föl a reményt, mert a tudományban mindig tökéletlenek fognak maradni. Ellenkezőleg, Önök azt fogadták, hogy hazájuknak és ennek az egyetemnek dicőségére a tudományt előbbre fogják vinni, én tehát nem önbizalmukat akarom csökkenteni, — ez vajmi terméketlen és áldatlan törekvés volna —, hanem

nagy erőfeszítésekre akarnám Önöket sarkalni, hogy mai esküjöknek eleget tegyenek.

Elsősorban is a saját érdekükben kell tudományukat előbbrevinniök: kiszélesíteniök, elmélyíteniök, magasabb fokra emelniök. De gondolják meg azt is, hogy még a növény sem önmagáért virágzik, hanem hogy gyümölcsöt hozzon és a maga létét tovább terjessze. Aki csak azért szerzi a tudást, hogy véka alá rejtse, terméketlen meddő életet él. A tudást terjesztetni, közvetíteni kell a kortársak közt széltekben, az időben a jövő nemzedékekre.

Ez talán kissé túlhajtott kívánságnak is látszik, ha a tudást oly nehéz megszerezni! Jöjjenek tehát tisztába azzal, hogy az ember szűk korlátok közé szabott lehetőségei mellett mi az, ami a tudományban a legsikeresebb elmélyedésre vezet.

Mindenekelőtt óvakodjanak attól, hogy sok részletet halmozzanak föl belső összefüggés nélkül. Mozaikkövek lesznek azok, amelyek nem adnak képet; sokat markolás, kevés fogás. A tudomány a tudás összefüggéseit jelenti, rendszert, amely a részletek áttekintését, beillesztését megkönnyíti. Ez a tudományban a kötőanyag, amely nélkül minden széthull.

De szívleljék meg azt is, hogy a tudomány nagy egységes világ és a szaktudós is akkor tudja hivatását igazán betölteni, ha a tudomány összeségén van áttekintése és különösen a saját tudományával határos területeket jól ismeri, mert a határproblémák a legalkalmasabbak új gondolatok kitermelésére.

Mindez nem akadályozza Önöket abban, hogy bizonyos kérdésekre specializálják magukat. De a

specialista akkor ér el érdemes eredményt, ha széles áttekintés termékenyíti meg fantáziáját.

Ezeket szem előtt tartva, a speciális kutató is megőrizheti magas színvonalát s a kutató munka boldog megleléssel fogja eltölteni Önöket.

Azt kívánom tehát Önöknek, hogy ma szerzett doktori címök ne legyen üres sallang, hogy a tudományban, annak bővítésében, közvetítésében és továbbvitelében igaz örömüket leljék a maguk és a tudomány javára.

Isten vezérelje Önöket!

6.

1939. évi november hó 11-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: dr. Kindlovics Kálmán, Knuth Ernő, dr. Nagyhegyi Zoltán, Blumenfeld Anna, Horváth Tibor, Merkly Belus István, Ormos Károly, Országh Gábor.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Kállay Kristóf, Domány Károly, Körmendy Valér, Parraghy Pál.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Csóványos László, Schimert Arnd Pál, Sima István, Székely Béla.

(+ 1944. IV. 3)

Kedves fiatal Doktortársaim!

Amikor az előbb letették a doktori esküt, amikor a kari dékán urak fölavatták és a tanács kézfogással doktortársaivá fogadta Önöket, átestek a doktori grádussal kapcsolatos ceremóniákon.

Formaság ez, amelyet a mai világ kevésre szokott becsülni. Az első tehát, amire most, amikor Önöket új minőségükben üdvözlöm, figyelmeztetni akarom: ne nézzék le a formaságokat. A nagy római nemzet

azt mondta: „forma dat esse rei“, a forma adja meg a dolgok lényegét. Századunk sok „genie“-je viszont ellentétbe szokta állítani a formát a lényeggel. Pedig a rómaiaknak volt igazuk. Náluk is elkövetkezett a kor, amikor a hagyományos római formákat elejtették és minden hódolt nép formáját is elfogadták. Az eredmény az lett, hogy nem volt többé forma, és ebbe belepusztult először a római kultúra, azután az állam és a római nép.

Intő példa ez. Nézzék meg a félvad primitív népeket, nekik is megvannak a formáik. Ezek emelték őket az állatok fölé s ámbár ezek a formák nem a mieink, nekünk talán nehezen is érthetők, az ő emberi életöknek mégis ez a lényege. Forma nélkül nincs emberi élet. A forma emelte ki az embert az anarchiából és épp ezért bármennyire mellékes is, hogy melyik az a forma, amely valamely társas közösséget összeköt, nem tagadhatjuk azt, hogy a forma, az a forma, amelyben élünk, szabályozza életviszonyainkat, az köt meg és emel az állati fölé.

Gondolkozzanak ezen és meg fogják becsülni a formákat, méltányolni fogják tehát azt a szokást is, amely ezt a ceremóniát, amelyen ma keresztülmentek, kimunkálta. Be fogják látni, hogy ez nem üres cicoma, hogy ennek az aktusnak ünnepélyessége figyelmeztetés, hogy mi történt Önökkel. Figyelmeztetés egyrészt, hogy az a tudás, amelyet megszereztek, csak keveseknek nagy munka árán jut osztályrészül, hogy tehát ezt a tudást meg kell becsülniök és hogy büszkék lehetnek rá. De figyelmeztetés arra is, hogy ez a kiemelkedésük a nagy tömeg fölé kötelességeket ró a doktorokra, hogy azt, amit tanulmányuk alatt kaptak, munkában, becsületes törekvésben, ha

kell önfeláldozóan, egész életükkel meg kell szolgálniok, hogy előbbre vigyék az emberiséget és kultúráját.

És ebben ne csak a tudásra gondoljanak, hanem a lélek más megnyilvánulásaira is. A tudással visszaélni is lehet. Aki a tudást önző vagy gonosz célok szolgálatába állítja, az emberiségnek nem lehet jótevője, csak átka. A tudás mellett tehát legyen meg Önökben az a képesség is, hogy a jóra törekedjenek, hogy amint esküjök mondja, hazájuk javát mozdítsák elő. A termékeny, az áldásos munkához nemcsak a tudás, hanem annak kormányzására szeretet is kell. Ez fogja Önöket képesekké tenni arra, hogy működésüket szigorú önkritikával kísérjék, hogy embertársaik gyöngeségeit megbocsássák, hogy az alkotó munkához megtalálják a kitartást.

Amikor tehát most doktorrá avatásuk alkalmából szívből üdvözlöm Önöket, azzal az óhajtással bocsátom Önöket útjukra, hogy mindaz, amit itt ünnepélyesen fogadtak, és amit a fölavató dékánurak lelkükre kötöttek, az életben a legteljesebb valóságra válják.

Isten vezérelje Önöket!

7.

1939. évi november hó 18-án

Hittudományi doktorrá aváttatott: Fodor Antal.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Pesti Zoltán Gábor, Egerváry Lajos, Freund Miklós, Kemény Béla Tivadar, Ludván József, Záborszky András.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Czuczor Julianna, Buzás Ernő, Gyurkóczy Károly, Mattyasovszky László, Pázmányi György, Schlothauer László, Vigh László.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Kovács Margit, Farkas István József, Keltai Pál, Kertész Tivadar Dezső.
 Bölcsészettudományi doktorrá avattatott: Polónyi Nóra.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Tegnapelőtt, Verebély professzor úr huszonöt-
 éves tanárságának ünneplésén, a kultuszminiszter úr
 önagyméltósága azzal kezdte beszédét: „A jó tanár-
 nak három dologra van szüksége: hitre, tudományra
 és szívre.“ Amidőn ma Önöket doktorrá avatásuk
 alkalmából szívből üdvözlöm, én is ezekhez a szavak-
 hoz szeretném kapcsolni az enyémeiket. Tudományos
 fokozatuk elnyerésekor Önök itt hitet tettek a tudo-
 mány művelésére. A teológus, a jogász, az orvos és
 a filozófus tudománya igen különböző. De a hit és
 a szív, amely hozzá szükséges, nem olyan sokféle.

Az elmúlt évtizedek nem kedveztek a lelki ténye-
 zőknek. A politika és a tudomány mondhatnám irtó
 hadjáratot indított hit és szív ellen. A nyers erő dicsőí-
 tése és gyakorlása kerekedett fölül. Mindent ennek
 a fokozására állítottak be, az észet és a tudományt is.
 Az eredmény a lelki finomságok visszaszorítása lett.
 az életformák sajnálatos eldurvulása. A szív szava
elnémult, a szeretetet csak megmosolyogták. És ma
 az emberiségre ránehezedik a legszörnyűbb lidérc-
 nyomás, a kérlelhetetlen, céltudatos, végsőig foko-
 zott pusztítás réme. Mindenki le akarja rázni magá-
 ról, de senki sem segít, hogy a felebarátjáról is el-
 hárítsa. Higgyék meg nekem, hogy ennek nem ma-
 radhat el a reakciója, s amint a XVII. század kegyet-
 lenségei után történt, a humanumnak újra föl kell
 támadnia. Föl kell támadnia mindenekelőtt az egyes
 egyénben, hogy kiirtsa a mult tévedéseit és trónusára

visszaültesse az érző szívet, az emberi érzést minden emberi és különösen az emberi szenvedés iránt.

És ha megindul ez a folyamat, az vissza fogja adni az embereknek a hitet is, amelyet a bizonytalanság, az igazságtalanság és a szeretetlenség gyökereiben aláástak. Ha az ő uralmuk megszűnik, az ember megint emelt fővel, nyílt tekintettel és derűs mosollyal fog embertársai között járni.

De hogy ez a folyamat erőre jusson, az egyénekben kell először megindulnia. Az ifjú nemzedék az, amely ezt a változást legsikeresebben elindíthatja, mert szomorú élmények sötét sorozata hitét és szívét még nem törték meg. Bármilyen legyen is tehát a hivatásuk, bárhová is állítsa Önöket az élet, ne felejtsék el ezt a figyelmeztetést: legyenek cselekedeteikben, gondolkodásukban és érzéseikben igazi emberek, szeretettel embertársaik iránt, hittel saját emberi küldetésükben.

Önök doktorok, szellemi felfegyverzésükben egy nemzet kiválasztottjai, akiknek kötelessége a helyes irányt megmutatni, azt a helyes irányt, amely megtépzott nemzetüket igazságához és a boldogulás útjára visszavezesse, nem erőszakkal és gyűlölettel, hanem hittel és szívvel.

Isten adjon Önöknek ehhez erőt és világosítsa meg elméjüket, hogy tudományukat e szent cél szolgálatába állítsák!

8.

1939. évi december hó 2-án.

Jogtudományi doktorokká avattattak: dr. nyéki Faragó Gábor, Salusinszky István, Cseffalvay László, Füle Lajos, Mankovich Emánuel, Mindel Herbert, Péterffy György, Takácsy Pál.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Németh Imre, Jenkószky Sándor, Szarvas József.

Orvostudományi doktorokká avattattak: dr. Beznák Aladárné Hortobágyi Margit, Baráth József, Fabó Gáspár, Farkas Imre József, Sumonyi Károly.

Bölcsészettudományi doktorokká avattattak: Kún Kuti Márton, Bokor György.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Promotiójuk alkalmából néhány szóban szeretnék Önöknek szerencsét kívánni.

Ez a mai avatás hosszú évek tanulmányainak lezárását jelenti. Az élet útjának nevezetes fordulópontja: bizonyos magaslát, amelyről illik kitekinteni a jövőbe és visszapillantani a múltba. A sűrű köd, amely valamennyiünk jövőjét e szomorú napokban sokkal ingatagabb bizonytalanságba burkolja, mint bármikor az utolsó évszázadokban, ma arra ösztönöz, hogy örömmünepükön inkább a múltba tekintsek vissza. Nem azért, hogy a régi jó idők emlékét idézzem föl, hanem hogy figyelmüket ráirányítsam arra, miként is jutottak el mai eskütételükhöz?

Azon akarnék elmélázni Önökkel, hogy sorsuk hogy vezette Önöket ide? Bizonyára munkájuknak, szorgalmuknak, tehetségüknek köszönhetik ezt a több-kevesebb küzdelemmel és jobb-rosszabb eredménnyel elért sikert. Nem akarom önbizalmukat csökkenteni, de mégis fölvetem a kérdést, vajjon ebben a sikerben mi az Önök saját érdeme? Vajjon minden akadályt önerejükkel győztek-e le, vajjon a külvilág csak hátráltatója volt-e fejlődésüknek? Talán szerencsés ember az, aki annyira egocentrikus szemszögből látja a dolgokat, hogy minden sikert egyedül magának tulajdonít s a balsikereket kizáró-

lag a kívülvilágnak. Ősz fejjel az ember többnyire más-kép ítél. A higgadt önkritika tükrében Önök is — ha vannak közöttük olyanok, akik úgy gondolkodnának —, rá fognak eszmélni arra, hogy még legjobb fényoldalaikban is igen sok az, amit idegenből kaptak.

Vajjon itt állnának-e ma, ha nem lettek volna kiváló mestereik, akiknek ismereteiket köszönhetik, akik gondolataik fejlődését irányították, szellemüket kibontották. És vajjon egyáltalában eljutottak volna-e ezekhez a mesterekhez, ha azelőtt szigorú arccal, de meleg szívvel az alsóbb fokokon tanítók és tanárok nehéz munkával, a tömegtanítás hálátlan erőlködésein át nem fúrták és faragták volna a kezükre bízott fogékony, de tájékozódni alig tudó emberanyagot. Nézzenek vissza a tanulóévek keserű fáradságoktól és küzdelektől eltorzított emlékei közé, és bizonyára be fogják ismerni, hogy számos embernek, olyanoknak is, akikről talán nem maradt jó emlékük, igen sokat köszönhetnek. Pedig még nem is említettem a szülői ház oltalmát, a szülők önfeláldozó szeretetét, amely a bölcsőtől kezdve féltő gonddal hátrította el útjukból a veszedelmeket.

Lehetnek Önök közt olyanok, akiket a mostoha sors megfosztott e jótétemények egyikétől-másikától. Kétségtelen, hogy a szeretet sem találja meg mindig a helyes utat és eszközöket. De nem hiszem, hogy valamelyikük is egész életén át soha és sehol ne találkozott volna jóindulattal és ne érezte volna segítő kezek oltalmát és támogatását.

Költőnek kellene lennie annak, aki meg akarná zengeni a jótékony erőkné az összefogását, amely a gyermeket és az ifjút útján elindítja.

Azt szeretném, ha ma mindegyikük visszapillantana saját kibontakozására, nem a keserű emlékekre — hiszen minden éremnek két oldala van —, hanem ha megtalálná a láthatatlan segítő kezeket, amelyeknek részük van abban, hogy ma itt áll. És szeretném, hogy ez a szemle ne csak hálát ébresszen a segítő kezek iránt, hanem egy meggyőződést is megérleljen. Azt a meggyőződést, hogy a multtal szemben adóságaik vannak, amelyet csak a jövőnek fizethetnek meg, hasonló gonddal és féltő szeretettel segítve azokat, akikkel az élet Önöket összehozza és összekapcsolja. Bárhova jussanak is, a jónak gyakorlása nélkül nem fogják helyüket megállani. S azok, akik talán saját multjukban nélkülözték a napsugarat, gondoljanak arra, hogy az mennyi keservüknek volt szülőoka.

Az ember nem áll magában, föladatát itt a földön csak az teljesíti, aki érzi, hogy embertársaival szemben is kötelességei vannak és ezeket híven teljesíti is. Azt kívánom Önöknek, hogy ezt nemcsak híven, hanem meggyőződéssel és örömmel tegyék. Akkor talán fölszáll a köd is, amely szerencsétlen korunkra nehezedik.

Isten vezérelje Önöket!

9.

1939. évi december hó 16-án.

Hittudományi doktorrá avattatott: Kriesfalussy Ferenc.
Jogtudományi doktorokká avattattak: Pálfi László János,
Turda Elek Ede, Bartha-Bures Arisztid, Braxatoris Dénes,
Fuchs Géza Sándor, Körmendy Sándor, Szeszler Hugó, Szilágyi Károly, Szirtes Arisztid.

Államtudományi doktorokká avattattak: Goldmark Ferenc, Kató Gyula, Krausz Géza, Laber József, Lengyel László, Petőházy Károly, Rusznyák Pál, Sattinger Konrád Béla, Sápónyai Győző Imre, Stühmer Frigyes.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Nagy Ilona, Paulinyi Kornélia, Schiller Emma, Antal József, Bekény György István, Berta László József, Flesch Péter, Kenessey István, vitéz Nyitray Pál, Ott Béla, Pap Ernő, Szekrényesy Attila, Szebeni István, Szmetana Emil, Thegze Károly, Varga Béla.

Bölcsezzettudományi doktorokká avattattak: Pátkai Imre, haraszti Bernolák Kálmán.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Régi egyetemi szokás az a ceremónia, amelyen Önök doktori grádusuk elnyerése alkalmából ma itt keresztülmentek. Olyan régi, mint maga az egyetemi intézmény. Megvan az ma is a világ egyetemein majdnem mindenfelé, bizonyos eltérésekkel a külsőségekben. A racionalizmus százada ugyan sok helyt kikezdte s ennek hatása alatt II. József nálunk is sok szép szimbólumát megsemmisítette. Teljes érzéketlenségében a szimbólumok iránt, csak üres cicomát látott minden külsőségben és elrendelte, hogy a tanácsi, a professzori és a doktori talárokat, valamint a pedellusok díszruháit is árverésen adják el és hasonlót többé ne viseljenek. Így zsibvásárra kerültek a tanács tagjainak talárain kívül azok a doktori talárok és kalapok is, amelyekkel középkori szokás szerint a doktorokat avatásuk alkalmával fölruházták.

Pedig II. Józsefnek nem volt igaza. Az a ruha, ha külsőség volt is, nem volt üres, mert a szimbólumoknak mély tartalmuk van, amelyet azok is megértenek, akiket elvont gondolatok nehezen közelítenek meg. Ezeket fosztotta meg a kalapos király bi-

zonyos mélyebb értelmek megértésétől. A koronát félretolva ő maga is az üresnek vélt dísszel kifejezhetetlen benső kapcsolatokat rombolt le. Ugyanez volt az eredménye a talárok eltiltásának és elkótyavetyélésének is. Ezek is benső kapcsolat kifejezői voltak, hozzátartozást jelképeztek az egyetemhez. Nemcsak a tudomány fölavatottját, tehát nemcsak dísz és grádust, hanem összetartozást ugyanazon egyetem más fölavatottjaival, odatartozást az Alma Materhez, részességet ugyanabban a magasabb szellemen és ennek a szellemnek a folytonosságát, amelyet az egyetem közvetít, s amelynek továbbközvetítésére és továbbfejlesztésére kötelez.

Érzik-e, kérdem, — mert ezt nem annyira fel fogni, mint inkább megérezni kell —, hogy mi minden volt ebben a szimbólumban? Nem csoda, ha a par excellence racionalista nemzet körében, a franciáknál a talárnak ma is olyan nagy szerepe van a közéletben és hogy a „business“ nemzeténél ezeknek a szimbólumoknak olyan nagy tradíciójuk van. Nálunk ezek a kellékek dobra és vándor színésztársulatok cókémókja közé kerültek. Egyet azonban nem lehetett elárverezni és mert nem volt cicomának mondható, nem is keltette föl a racionalizmus gyanuját: ez az avató kézfogás.

Ha az avató kézfogásról le is foszlottak a külső sallangok, az a kézfogás ma is magában rejti a régi szimbólumot: a dísz, a grádust a doktorráfogadás tulajdonképi aktusában, az odatartozást az Alma Materhez, a részességet ugyanabban a szellemen, az elkötelezést e szellem folytonosságának fenntartására és továbbfejlesztésére, és a doktortársak, öregek és fiatalok, voltak és leendőek összetartozását.

Amikor ma Önöket fölavatásuk alkalmából szívből üdvözlöm, erre a kapocsra akarom különösképen figyelmüket fölhívni, mert a mi szomorú korunkban, ha emberekhez méltó életet akarunk élni, az ilyen kapcsolatokra, hogy megálljunk, sokkal inkább szükségünk van, mint bármely megelőző korban. Ne felejtsek tehát el a mai kézfogás szimbólikus jelentését, az összekötő kapcsokat, amelyeket teremtet.

Isten vezérelje Önöket!

10.

1939. évi december hó 22-én.

Kánonjogi doktorrá avattatott: Balázs Lajos.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Késmárky Ernő, Fleps Valter, Lóczy Béla, Séra Károly, Szmétán László, Bartos Zoltán, Bossányi László, Császi Ferenc, Kaczián Lóránd, Kelecsényi Gábor János, Korompai Kálmán, Lers Károly Imre, Müller András István, Simonyi Béla, Szabó András, szádecsnei és kardosfalvai vitéz Szádeczky-Kardoss György, Tasnádi József, Zumbok Ferenc.

Államtudományi doktorokká avattattak: báró Kray István, Prodán Miklós, Barinkai Dénes, Cenner Mihály, Winter Andor.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Bognár Pál, Béres István, Csorba Antal, Domonkos Antal, Fogarasi Lehel Péter, Gálos László, Hendel Imre, Hettesheimer Norbert, Horváth János, László György, Rozett Oszkár, Sárga Lajos Sándor József, Vereckei István.

Bölcészettudományi doktorokká avattattak: Molnár Ágnes, Nyíry Erzsébet, Bezsák Miklós, Lukács Zsuzsanna, Rózsa Ilona, Weisz Anna Zsuzsanna, Kulin György, Zsinka István, Büky Katalin, Gutman Márton, Timaffy László Ferenc.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Karácsony szent ünnepének küszöbén állunk. Önök ma a karácsony avatottjai. Mai avatásukkal

karácsonyi örömet akartak szerezni szüleiknek, hozzátartozóiknak, önmaguknak. Tudatában vannak tehát annak, hogy ez az öröm ünnepe, amelyen a keresztény emberiség tagjai, félretéve az élet küzdelmének fegyvereit, szívük melegét árasztják embertársaik felé.

Újabban az ilyen alkalmak felette megritkultak. Taszító, rideg, sőt vad érzelmek hatalmasodtak el egyeseken és milliókon. Annál több okunk van tehát, hogy a karácsony misztériumán elgondolkozzunk. A csillagon, amely fényével a pásztorokat és a napkelet bölcseit sötét éjszakában az újszülötthöz vezette, aki az ember megváltására rendeltetett. Évtizedek választották még el a Krisztus bölcsőjéhez zarándoklókat a megváltástól, de a csillag és az angyali kar szózata reménnyel és bizalommal töltötte el azokat, akik már epedve várták a Messiás eljövetelét. Az a csillag fényt terjesztett a sötétségben, meleget gyújtott a hívők szívében, akik hittek a jobb jövőben, és szeretetet árasztott. A sötétségben fölcillant a fénysugár: a megváltás első előhírnöke, s a szent jel felé siető pásztorok zarándoklásával és örömével megtörtént az első lépés a nagy mű előkészítésére. A bizakodók az égi jel nyomán összehatalálkoztak és attól kezdve többé nem álltak egyedül, és nem voltak többé reménytelenek.

Ma is sötét éjszaka borul ránk. Az emberek a sűrű ködben tájékozatlanok. Önző érdekek vad meztelenségben vívják kegyetlen harcukat. Az ember gépesítette magát, hogy a rombolás eszközeit mentől tökéletesebben használhassa ki embertársaival szemben, akik ugyanezt csinálták. A dőre pusztítás

ez, vajjon hanyadik hányadon? A gép nem engedelmeskedik a csillagnak, mert nincsenek érzelmei. Merre keressük tehát szomorú éjszakánkban a kivezető csillagot? Hol fognak vajjon megindulni fénye felé a pásztorok? Vajjon az esztelenség és szeretetlenség fölhalmozódott bűnei nem tesznek-e szükségessé egy új megváltást? Tömegek és nemzetek vérzettek el, vajjon nem volt-e ez elég bűnhődés?

Gondolkozzanak el e kérdések fölött, Önök, a tudás mai fölavatottjai, de gondolataikban adják meg az érzelemnek is a maga szavát, a hideg ész mellett. Hit, remény és szeretet — mondotta Pál apostol —, ez három és ezek között első a szeretet. Erre van mindenekelőtt szükségük, hogy levessék magukról a gépesítést, hogy gép helyett emberek lehessenek, akik meglátják az égi fényt, és rálépessenek a sötétből kivezető útra. Legyenek azok a pásztorok, akik ösztönös érzelemmel, ha öntudatlanul is, megindulnak az új megváltás felé, a Krisztusi szeretet jelszavával.

Fogadják meg ezt a tanácsot az ember, az egész emberiség, de főkép hazájuk érdekében, amelyet ma szintén sűrű ködök vesznek körül és veszélyeztetnek. Forduljanak Istenhez imájukkal, hogy országunkról hártson el minden veszedelmet; de ne csak imádkozzanak, hanem ebben a szellemben éljenek és cselekedjenek is, hogy a bensőjükben végbemenő egyéni megváltás meghozza a nemzetét és az egész emberiségét is. Önökön áll, hogy mennyiben tudnak ennek a rendeltetésnek megfelelni. Mert mindnyájunkon a felelősség, hogy megtegyük a magunkét az egész érdekében.

Ezért sohse tévesszék szem elől a karácsonyi csillagot!

Isten vezérelje Önöket!

11.

1940. évi február hó 1-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Szendrői Miklós, Bendl Andor, dr. Arató József, Fehér József, Kovács Endre, Serfőző Géza Kálmán, Sparber Pál, Szalai György, Szlávi Kornél.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Gyurjács Dénes, dr. Kupa Mihály, Boros András, Braun György, Grusz József, Kövesi Ferenc, sasi Nagy Lajos, vitéz Sümeghy Ferenc, vitéz Tátrallyay Gábor.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Gintner Antal, Nyeste József, Kollár István, Kremm László, Haeffler Dénes.

Bölesészettudományi doktorokká avattattak: Grünwald Tibor, Danczi József.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Üdvözlöm Önöket ma abból az alkalomból, hogy elnyerték azt a grádust, amelyért legszebb ifjú éveik játszi friss erőit latbavetették, üdvözlöm Önöket a kézfogás alkalmából, amellyel mi, öregek Önöket magunkhoz emeltük, és üdvözlöm Önöket szent esküjük alkalmából, amellyel magukat egy hosszú, küzdelmes életre ennek az egyetemnek, a tudománynak és a hazának elkötelezték.

De az öreg ember lehiggadtságával, amely mögött életélmények sok-sok tapasztalata vonul meg, az üdvözlés harsonaszava mellett más hangokat is meg kell pendítenem. A zenében nem a harsonaszólamok szokták a lelket megkapni és megindítani.

A harsona csak a figyelmet ébreszti föl, de ha nem jön utána, amire érdemes figyelni, értékét veszti.

Hogy mi lesz Önökből? Hogy mennyiben váltják be az Önökhöz fűzött reményeket? Hogy díszei lesznek-e igazán egyetemünknek, a tudománynak és a hazának? most már Önökön fordul meg. Én akarom hinni, hogy törekvésük a doktori grádusért becsületes és őszinte, esküjök komoly volt s így nincs okunk Önökben kételkedni.

Talán inkább abban az irányban vannak kétségeink, vajjon szerencsétlen korunk káotikus zürzavarában meg tudják-e őrizni lelkük egyensúlyát, a nagy hangzavarban tudnak-e tájékozódni? Mert ez alapvetően fontos kérdés. Kiktől várja vajjon a nemzet az irányítást, ha nem a szellem kiválasztott munkásaitól? Önöknek tehát, mint fölvavatott doktoroknak, e részben nemzetükkel szemben különös kötelezettségeik vannak.

Visszatérek a zenei hasonlathoz. A zeneszerző lelkében különböző hangszerek különböző szólamai zsonganak. Keletkezésében lármás zürzavar ez, zenének alig nevezhető. Ebben a zürzavarban a léleknek kell megtalálnia és megragadnia azt az értékes motívumot, amely megtisztulva és megerősödve a hangzavar fölé emelkedik, a mellékszólamokat elnyomja vagy magába beolvasztja, a káoszról harmóniát teremt, hogy megindítsa a szimfónia szárnyalását.

Nincs az az összevisszaság, egyéneknek és tömegeknek az az irányvesztése és kapkodása, amely szét ne foszlanék és ne volna áthangolható, ha lelki mélységekből fölszakad az igazság tisztán csengő, nem bizonytalan, hanem bátor, de nem is kérkedő, hanem szerény szólama.

Ennek a hangnak a megtalálására persze nem elég a szaktudás, különösen nem a nagy összefüggéseket elhanyagoló specialistáé. Ha tehát ma vállalt kötelességeiknek eleget akarnak tenni, egész embereknek kell lenniök teljes szellemi és lelki felfegyverzetségben. Tudásukat és gondolataikat az a nélkülözhetetlen princípium kell, hogy rendben és féken tartsa, amely harmóniát hoz beléjük s az emberiség javára fordítja őket.

Ne felejtsek tehát el, ha kiválasztottak is, hogy Önök is csak emberek, gyarló emberek, akiknek tökéletesíteniök kell magukat és akiknek elnézéssel kell lenniök embertársaik gyöngéi iránt. Emberek, testből, szellemből és lélekből valók, de hogy ezek közt a rendező princípium a lélek, az a belső hang, amelynek magunkkal szemben szigorú, másokkal szemben elnéző bírónak kell lennie, az a hang, amely bennünk isteni eredetű és egyedül alkalmas arra, hogy kivezessen a sötétből új világosságra.

Ezt a vezető hangot csak ritka kivételesek tudják megütni. De annak a vezető hangnak rezonanciára van szüksége s mentől higgadtabb, tisztultabb és emberibb lesz a lelkiségük, mentől erősebb és nyugodtabb meggyőződéssel fogják azt vallani, annál inkább fogják előmozdítani a lelkiség ismét diadalmaskodó szólamának előretörését.

Kedves fiatal Doktortársaim! Igyekezzenek, hogy ebből a csendes munkából tehetségük szerint részüket minden módon kivegyék és nemcsak a mi doktori címünkre legyenek méltók, de Isten teremtményének büszke nevére is.

Isten vezérelje Önöket!

1940. évi február hó 17-én.

Kánonjogi doktorrá avattatott: Héber János.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Gregus Vince, Artner Oszkár, Burián Béla István, dr. Hanzséros Jenő, Kiss Zsolt, Pálvölgyi Tibor.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Boda Gergely, Kerékgyártó László, Kormanik Zoltán.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Krause Mária Terézia, Bernus János, Győri Ferenc Endre, Jávor Zoltán János, Kálmán Jenő, Kolpaszky Tibor, Morócz Károly Henrik Árpád, Pipa Rezső, Sülyi Károly Dezső Miklós, Szalai Ernő János, Tichy-Rács Ferenc, Varga Kálmán István.

Gyógyszerész-doktorrá avattatott: Szentirmay László József.

Bölcsészettudományi doktorrá avattattak: Kenéz Ernő, Halmi Miklós, Reichard György.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Századokkal ezelőtt a tömeg, az átlagszint fölé kiemelkedés lovagi avatással történt. Jelentette ez a harci foglalkozás, a védelem vállalását, egy magasabb szellemiséget gyöngék és elhagyottak oltalmára, az egyén alárendelését közösségi céloknak.

A felfogás és az életformák változása idővel elhalványította a lovagi ideált, a lovag felsőbbrendűségének hitét, a kard fényét a közösségi célok szolgálatában. A fegyverforgatás mellett más tényezők adtak értéket az embernek. Magának a fegyvernek átalakulása az egyéni vitézség helyett inkább az észrtolta előtérbe s a racionalizmus százada után mindinkább az értelem és az értelmi kiműveltség varázsa fogta meg az embereket. Az emberek bizonyos áhitattal fordultak a kor szellemének megfelelő rendszeres tudás felé s már a XV. században is a fejlődelmek is irodalmi babérra áhítoztak.

A modern kor rohamos értelmi fejlődése az értelmi tényező jelentőségét mindenekfölött kihangsúlyozta. Ma a kiemelkedéshez szellemi fölény kell, amely — egyes rendkívüli lángelmék esetétől eltekintve — csak rendszeres tudással szerezhető meg. E rendszeres tudás alapjainak és módszereinek elsajátításáért fogadtuk Önöket ma doktortársainkká, abban a reményben s azon fogadalmuk alapján, hogy tudományukat egyetemünknek és hazánknek javára előbbre is fogják vinni. Mai esküjükkal tehát Önök is lekötözték magukat a tudománynak s a köznek szolgálatába szegődtek.

Ne felejtsek el, hogy egy olyan korban, amely a fegyvereknek sokkal nagyobb érvényesülést és jelentőséget juttatott, mint bármely megelőző korszak, Önök a tudomány fegyvereit sajátították el, ma ezeknek esküdtek föl s az ő szolgálatukba szegődtek. Bizonyára nem azért, mert hazájukkal és nemzetükkel szemben döntő pillanatokban kötelességüket nem tudnák, hanem mert lelkiességük vonzotta oda Önöket s mert a tudománynak az élet köznapijaiban nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Ne felejtsek el, hogy még a lovagi élet sem merült ki a fegyverforgatásban, lándzsagyakorlásban, hogy ott is a velejáró szellemiségen volt a hangsúly és hogy az a szellemiség a nyers erő brutális érvényesülésével szemben egy magasabb eszményt szolgáltatott, az embert az emberhez kötötte, a gyengék oltalmára s a lovag saját énjének megfékezésére, emberi alázatra és emberi szeretetre kötelezett. Mert abban a korban a fegyver még nem állott egyedül a pusztítás szolgálatában, azzá csak azóta lett, amióta elvált az emberi lélektől és föléje került.

Ne felejtsek el tehát, hogy az embert szelleme és lelkiisége emelte a teremtés koronájává, de hogy ezt a polcot csak addig érdemli meg, amíg egész mi-voltában ember marad, totális ember, mondaná a mai divat, tökéletes és egész ember a régi kifejezés szerint. Mert az embernek legemberibb lényege szelleme és lelkiisége, amely nélkül kifejlődhetik ugyan egy-egy erőteljesítő kitenyésztett specialistájává vagy gépemberré, de ez nem emberileg igaz értékeinek diadalát jelenti.

Mint a tudomány fölavatottjai, ezt sohase felejtsek el!

Isten vezérelje Önöket!

13.

1940. évi március hó 2-án.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Gombás László, Hernáth Ferenc, Lőrinc János, Mészáros Vince, Nyolezas Árpád, Ráday Kálmán, Szalkay László, Tasnádi József Zoltán, Vajda Dénes, Vendel István, Vissi Miklós.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Brehely József, Darabant Zoltán, Inezedy László, Kenéz Sándor, Tóth Pál.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Farkas Zsuzsanna, Szabados Ilona Emília, Balázs Dezső Ádám, Bodoky György Adolf Tivadar, Drótos Pál, Holitsch Ferenc, Köröskényi Kálmán Gyula, Oberna Ferenc Géza, Pethő István, Sziklai Pál, Varga Loránt Antal Tibor.

Bölcsészettudományi doktorrá avattattak: Sipos István, Kerényi Edith, Meggyes Ede.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Mai avatásuk egy csendben, de mélységes szeretet és hódolat jegyében lezajlott nemzeti ünneplés másnapján és a tavasz új erő kibontakozása hő óhaj-

tásának idején történt. Milyen perspektívát ad ez az időpont a múlt és a jövő felé egyaránt! Mennyi tanulságot lehetne belőle levonni, milyen alapot lehetne rajtuk építeni jövő idők kovácsainak.

Nézzünk először visszafelé. Az elmúlt húsz esztendő arra tanít, hogy azt a nemzetet, amelynek van hite, férfias kitartása és önfeláldozásra kész elhatározottsága, még a kedvezőtlen körülmények katasztrofális összejátszása sem semmisítheti meg. De megtanít arra is, hogy nem a hangos szó, nem a sok szóbeszéd, nem az elbízott hányavetiség az építő erények, hogy az építéshez lankadatlan, csendes szorgalom, minden hetykeségtől mentes, komoly elmélyedés, Széchenyiesen erős felelősségérzet és a kudarcok után sem elernyedő makacs kitartás szükséges.

Gondolják meg, hogy a természet alkotó és átalakító erői sem robbanásszerűen, pillanatok alatt történő megrázó folyamatokban működnek, hanem észrevétlen, állandó alakulással. A robbanásszerű, hirtelen, egész rövid lepergésben szemlélhető változások csak rombolnak s a rombolás után alakuló új rend nem a rombolásból, hanem a romokon ismét meginduló rendes életfolyamatokból születik.

És vonjunk le még egy tanulságot az elmúlt húsz esztendőből! Az építés első erőtenyezője a hit és a szilárd elhatározás volt, utóbb ezeket mindinkább a higgadt bölcsesség és a velejáró humánus ember-szeretet váltotta föl.

Nehéz föladat ezekkel élni. Türelmetlenség, szenvedélyes robbanékonyság, tetszetős jelszavak, erőszakos cselekvési vágy sokkal népszerűbbek, mint a körültekintő megfontoltság, a magán erőt vevő fe-

gyelmezettség, a gondolatsorok komoly végiggondolása és a céltudatos, csendes munka. De csak ez utóbbiakkal tud az egyes ember győzelmet aratni sajátmagán. Csak így tudja a közösség javát igazán szolgálni.

Mert az emberiséget nem mentheti meg az egyoldalú szaktudás, nem menthetik meg fölburjánzó különleges gondolatok, legkevésbé a logika, amelynek többnyire az a hibája, hogy — eltekintve a jelenségek bonyolult voltától — egyirányban szimplifikál. De még kevésbé mentheti meg a hirtelenkedés, az elhamarkodott cselekvés. Az emberiség tragikuma éppen az, hogy minden szent célt és elgondolást kivetkőztetnek magából a túlzások, amelyekbe megfontolatlan, felületes, egyoldalú emberek sodorják. Ezért van a folytonos harc, az eszmék lejárása és újak felülkerekedése.

Ha ez a harc megfontoltan, gyelmezetten és minden emberinek kellő tiszteletbentartásával folyik, a kiegyenlítés nem megrázkódtató, az építés is folyamatosabb.

Önök fiatalok, Önök a tavaszt jelképezik. Figyeljék meg, hogy a tavasz munkája gyors fejlődése dacára is milyen lépésről-lépésre haladó, milyen kevéssé figyelhetők meg átalakító folyamatai. Pedig ez az az évszak, amely a leghamarkodóbb.

Igazi tavaszi lelkülettel törekedjenek az életben komoly alapot rakni le a következő, lassúbbütemű időkre. Ebben a törekvésükben hamarosan be fogják látni, hogy szolgálatához bölcsesség és humánus gondolkodás kell, végiggondolt gondolatsorok, felelősségérzet és lelkiismeret. Ezek azonban nem tömegtulajdonságok, ezeket a kiválasztottaknak kell érvé-

nyesíteniök és Önöket ma ilyen kiválasztottakká avattuk föl.

Ezt szeretném lelkükre kötni, amikor üdvözlöm Önöket doktori grádusuk elnyerésekor.

Isten vezérelje Önöket!

14.

1940. évi március hó 14-én.

Jogtudományi doktorrá avattattak: Lechner Pál József, Magyar László, Munkácsi Sándor, Fülöp Lóránt, Galambos Antal, Istvánffy László, Matzenauer Ferenc, Muzsáy Endre, Németh István, Pellet Endre, Rimóczy József, dr. Szentirmai Tibor, Széll András.

Államtudományi doktorokká avattattak: Lengyel Lajos, Felber Sándor.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Cserfalvi Géza Ottó, Lechner Emil Gyula József.

Bölcsészettudományi doktorokká avattattak: Domán Andrea, Helfgott Hermann, szalkai Szalkai György Gábor.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Az imént ünnepélyes formában megtörtént doktoráavatásuk. Önök beléptek nemzetük kiválogatott jövőndő vezetőrétegének sorába. Fölesküdték, hogy azokat a kötelességeket, amelyeket ez az eredményük magával hoz, híven fogják teljesíteni. De gondolkoztak-e már azon, hogy egy kis nemzet vezetőrétegének tagjai ma milyen kérdések elé és azok megoldásában milyen veszélyek közé kerülnek?

Ma a világ olyan feszültségben él, amilyen a történelemben nem volt még. A korábbi feszültségek, még a legnagyobbak is, csak szűkkörű érdekek ellentéteiből keletkeztek. Még a legnagyobb világ-

rengés is, a népvándorlásé, amely az akkori művelt világot egyesítő római birodalmat rombadöntötte, — ha kiegyenlíthetetlen nagy ellentéteket állított is szembe egymással —, csak helyi jellegűeknek látszó katasztrófák sorozatából tevődött össze és lezajlásában fokozatosan aránylag hosszú idő alatt ment végbe. Mit fejlődtek azóta a népi egységek öntudat tekintetében! milyen eszközök birtokába jutottak hatalmuk kifejtésében és megvédésében! A mai tudás ezeknek szinte végeláthatatlan sokféleségét ismeri és legbonyolultabb viszonylataikban járatos. Évszázadok óta rendszeresen és céltudatosan gyűjtve tapasztalatait, annak eredményeit a legszélesebb körben igyekszik intézményesen elterjeszteni és használhatóvá tenni. Meghódította a természet erőit és birtokbavételükért a földgömb minden részére s a sztratoszférától a föld mélységéig mindenhova kinyújtotta kapzsi kezeit. Céljai elérésére világrészeket tömörített többé-kevésbbé hatalmi, vagy legalább szellemi egységbe. Gondolata ma pillanatok alatt végigrohan a földtekén és annak minden legkisebb részét belekapcsolja tervezgetéseibe, hogy törekvései szolgálatába állítsa őket.

De ez az elmélyülés és ez a világátfogás mintha megingatta vagy szétfeszítette volna az embert. Nagy tudásának rengetegében csak nehezen tudja áttekinteni a mozgó erők szövevényes hálóját. A sokféle ágazó viszonylatokban túlságosan bonyolulttá, nehézzé és kockázatosná vált a megítélés. Valamely gondolatsor lehetőségeinek lelkiismeretes végigvizsgálása helyett tehát a tetszetős, leegyszerűsített, de épp ezért egyoldalú ítélkezésben keres menedéket. Ez az oka a sok kudarnak, amelyekbe látszólag

kifogástalan, de lényegében mégis rosszul megalapozott elgondolások belefulladnak.

A nagy feszültségek és az elhamarkodott, helytelen megítélések csak meghatványozzák a bajokat. Az egyik oldalon elégtelenség, keserű, mindent kikezdő gáncsokkodás, a másikon felületes elbízás és lelkiismeretlen szereplési vágy burjánzanak föl és vetnek el kártévő magvakat, amelyek átkát az egyes ember és a közösségek egyaránt megsínylik.

Szeretném, ha ennek a helyzetnek visszásságait ma megértenék, ha ráeszmélnének a bajokra és a veszedelmekre, melyek közt útjuk haladni fog, mert ez egyben mindenkori kötelességeik fölismerését is jelentené. Hogy mik ezek, azt pontosan megformulálni soha nem lehet, mert az élet folytonos változás s a viszonyokhoz képest változnak a követelmények is. A fontos éppen az a megítélés, vagy sokaknál inkább megérzés, hogy változott viszonyok közt hogyan kell kötelességeinket is ezekkel összhangba hozni.

Annyit talán mégis mondhatnék: szerezzenek mentől szélesebbkörű tájékozódást, hogy körültekintő, higgadt megítélésük legyen; legyenek önmaguk iránt szigorúak és megértők mások gyengeségeivel szemben; vessék jól a lelkükbe, hogy az emberi társadalmak szövevényében csak elenyésző atomok, de hogy viszont a közösségek életjelenségeinek alakulására az egyes ember beláthatatlanul nagy hatással lehet, és pedig nemcsak az, aki a porondon küzd, hanem az is, aki észrevétlenül, csendesen munkálkodik, — nemcsak agresszív cselekvéssel, hanem gondolattal és tiszta lelkiülettel is.

Kis nemzet kiválasztottjai, kedves fiatal doktortársaim, vessék ezt, kérem, emlékezetükbe.

Isten vezérelje Önöket!

15.

1940. évi április hó 13-án.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Krumpholez Endre, Bartos György, Bálint Levente, Mallár Endre, Schindler Ervin, Schneider Lajos, Szentpéteri János, Zoltán Lajos.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Lahner György, Tihanyi Miklós, Vaska Gyula, Horváth Tibor, Kálló Aurél Miklós, Morvay Zsigmond, Nádújfalvy Béla, Zachár László.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Engel György, Megyesi Zoltán.

Gyógyszerész-doktorrá avattatott: Sósuti András.

Bölesészettudományi doktorrá avattatott: Sümeghy Veronika.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Önöket olyan időpontban avatta föl Tanácsunk doktorokká, amelyről méltán elmondható, hogy „megnehezedett az idők járása felettünk“. Egy hosszsan kitolódott és véget érni nem akaró tél természeti csapásai, a nyomában csak lassanként kibontakozó tavasz pusztító árvizei, amelyek sok szegény honfitársunk otthonát dúlták föl és gazdasági károk és kiesések aggodalmaival további nélkülözések és nyomor félelmét vetik a jövőre, nem is szólva a világpolitikai helyzet kiegyenlíthetetlen ellentéteiről és a harci eszközöknek a végsőkéig feszítéséről, ugyan kinek a lelkét ne árnyékolnák be sötét fellegekkel?

A természet és az emberi indulat olyan hatalmas erőinek játéka tombol körülöttünk, amely ijesztő méretekben juttatja eszünkbe az ember és a saját magunk törpeségét és tehetetlenségét.

E sötét képek közt mégis fénypontok is ragyognak. Vagy nem kell-e dicsfénnnyel öveznünk szegényeknek és gazdagoknak, férfiaknak és asszonyoknak, öregeknek és gyermekeknek azt az önfeláldozó munkáját, amellyel az elemek harcában, tomboló viharban és rohanó hullámok közt emberfeletti erőfeszítéssel álltak helyt a szakadó gátakon, hogy falvakról és városokról elhárítsák a pusztulás veszedelmét? És nem emelt-e föl mindnyájunkat az a csodálatos összetartás, amellyel egy kisszámú testvér-nép valóságos csodákat művelt?

Ime az ember, aki jelentéktelenségének tudatára ébredve felülemelkedik önző érdekein és szereptettel és bölcs belátással siet embertársainak, köztük bizonyára versenytársainak is, segítségére. Testi erejének parányisága egyszerre óriásivá emeli lelki erejét, olyan munkát végez, amelyre korábban talán képtelennek tartotta magát, pihenésre sem gondolva folytatja erőfeszítését, amíg csak célját el nem érte.

Ez az ember, nem az, akit kicsinyes torzsalkodásaiból és apró haszonleséseiből ismerünk, hanem a megtisztult ember, akit Isten a maga képére alkotott s aki istenadta nagy kvalitásaival, ha a salakot magáról ledobja, tud nagyot is véghezvinni.

Kedves fiatal Doktortársaim! Önök, akiket az élet csalódásai még nem viseltek meg, akikben még bizonyára van idealizmus, erre az emberre függeszszék tekintetüket, ez legyen követendő mintaképük.

Egyetemi pályára lépve, az volt a céljuk, hogy bizonyára nem önző ügyeskedéssel és furfanggal, hanem komoly belső értékekkel mások vezetőivé legyenek. Most elérték ezt a célt, feljutottak az első lépcsőfokra, elnyerték a doktori fokozatot. De ha

ez csak puszta cím marad és lelkeségük nem felel meg annak a várakozásnak, amellyel nemzetük közvéleménye a doktorokra néz, akkor nem teljesítették azt a kötelességet, amelyet mai esküjökben fogadtak.

Az élet sokszor állítja dilemmák elé az embert, mikor felelősségérzetre, higgadt belátásra és jellem-szilárdságra van szükség. Ezek viszont csak meggyőződésből fakadhatnak, amelyet a tudás alapoz meg és a szeretet csiszol ki nemes formába. El ne mulasszák tehát tudásukat holtuk napjáig állandóan fejleszteni és tökéletesíteni és humánus tartalommal megtölteni, hogy a társadalomnak és nemzetüknek hasznos tagjai legyenek. És ha szerencse vagy balsors valaha is erről az útról le akarná Önöket téríteni, jusson eszükbe az a tiszaparti gáton viharos éjtszakán erejét a végsőkig megfeszítve dolgozó igaz ember, akiknek képét ma eléjük idéztem!

Isten vezérelje Önöket!

16.

1940. évi április hó 27-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Szilágyi László, Markó Sándor, Szabados Béla, Töttösy Ernő, Kremniezky Vilmos, Mohr Bertalan Béla, Udvarhelyi Ottó.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Varga János László, Rohoska Ernő, Russay István.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Szél Ágnes Erzsébet Ilona, Euler Ödön Tibor, Földes Ferenc István, Horváth István Gyula, Hudák József István Antal, Kuharik László, dr. Pillich Ferenc Artúr.

Bölcsészettudományi doktorokká avattattak: Maklári Lajos, Péter Gyula, Doškař Éva, Modor Vidor.

Kedves fiatal Doklortársaim!

Önök lezárták egyetemi tanulmányaikat és mai doktorráavatásukkal immár kilépnek az életbe. Hasonlót valószínűleg már hallottak, amikor letették az érettségit. Nem szeretném, ha ezen az alapon olyas gondolatok kerekednének felül Önökben, hogy ez csak az iskolafalak elhagyását jelenti. Szeretném, ha kissé elmélkednének ezen a mai napon, az itt lezajlott aktussal kapcsolatban: hogy miért emlegetik Önöknek ilyenkor *ezt* a kilépést, és hogy mit kell az élet alatt érteniök?

Az első pontra igen könnyű a felelet. Eddig Önök vezetés alatt állottak, irányítást kaplak, tervszerű előkészítést jövő munkájukra és küzdelmeikre. Nem mindenben, csak abban, ami meghatározott keretekben, a tömegtanítás szűkreszabott határai közt lehetséges. Lelkük egyéni alkata szerint ebből a tanításból mást és mást ragadtak meg, ami különböző körülményeikhez képest ismét sokfelé ágaztatja el további fejlődésüket. Az irányítás ellenére is sokféleséget láthatnak az eredményben.

Mi lesz, ha ez az irányítás megszűnik? Önmaguknak lesz kötelességük, hogy magukról döntsenek. Ez *az* a kilépés az életbe. Nem is kilépés, sőt szomorú volna, ha csak most kezdenék szárnypróbálgatásaikat s az életben eligazodásra nem volnának felkészülve. Ez a kép az Önök esetében inkább csak arra vonatkozik, hogy szaktudományukban kell most már önállóan cselekedniök.

A képben a hangsúly az *életen* van, amelyről bizonyára sokszor nemcsak hallották, hanem már

tapasztalták is, hogy nehéz és küzdelmes. Maga a küzdelem. Nézzenek csak körül a világban a természeti erők és tényezők végeláthatatlan sokféleségén, és e sokféleségek még nagyobb variációs lehetőségein és ebben a zűrzavaros rendben — mert ez csodálatos rend — embertársaik nagy tömegén. Mi ellen kell inkább felvértezniök magukat: embertársaik ellen, akikkel szervezkedniök kell a természeti erők legyőzésére, avagy a természeti tényezők ellen, amelyek megélhetésüket nyújtják?

Nem, kedves fiatal Doktortársain, Önmaguk ellen. Mindaz, amit itt fölsoroltam, szörnyű arányai-ban az életnek csak egyik felét alkotja: a külvilágot; ezzel szemben áll az ember belső világa, gyatra és hatalmas, hitvány és magasztos erőknek bonyolult szövevénye. Mennyien vagyunk és voltunk és nem volt köztünk annyi évezred alatt kettő is egyforma. És ennek a tömegnek a tagjai milyen sok nagyszerűt alkottak és mennyi borzalmat követtek el, nem is említve mulasztásaiknak töménytelen sokaságát. Mert Hölgyeim és Uraim, az embernek nem az a legnehezebb küzdelme, amelyet a külvilággal vív, hanem amellyel önmagát *kell* legyőznie.

Vajjon megvannak-e Önökben az ehhez szükséges képességek, amelyeket nem lehet tanítani, amelyeket azonban az intellektusnak minden tudásból le *kell* tudnia szűrni, s a léleknek mindenből meg *kell* éreznie. Vajjon nem fogják-e Önök is borzalommal és undorral eltölteni embertársaikat, vagy nem fogják-e lanyhasággal, habozással és hamis ítélettel elmulasztani az alkalmakat, amelyekben az emberiségnek hasznos szolgálatot tehetnek?

E részben csak két pontra szeretném figyelmüket irányítani. Az élet szüntelen változás. Ami ebben a percben van, a másikkban már megváltozott. Az eleven embernek ebben a változásban magának is mindig változnia kell. Ez a vitalitás. Korától nem maradhat el. A tanulásnak tehát nincs lezárása. Aki nem tanul holtig, embertársai közt elmúlt idők anachronistikus emlékévé kövül.

De a tapasztalat nem a jelené, hanem kizárólag a múlté. Hogy tapasztalattá legyen, már ítéletet kell alkotni róla. Mert, ha igaz is, hogy az élet változás, ennek ellenfokuszaként a másik igazság, hogy az élet megszakíthatatlan folytonosság. Hogy minden jelen és jövő csak a múltból, a már lepergett folyamatokból táplálkozik.

Az embernek legnehezebb föladata e két fókusz közt az egyensúlyt fönn tartani: lelki képességeit úgy megszilárdítani, hogy a legnehezebb helyzetben is emberül megálljon, ne kapkodjon és ne hagyja magát hányni a haboktól.

Talán volt alkalmuk domestikált állatokat megfigyelní, melyek emberi környezetben élnek. Mennyi emberi vonást sajátítanak el az ember társaságában! Higyjék meg, hogy nincs szomorúbb látvány, mint az ember, aki megfélekedzik emberi méltóságáról.

Erősítsék tehát lelküket önfegyelmézésel, szérenységgel, erős meggyőződéssel és hittel, hogy a változás és a folytonosság két fókusza közt mindig megtalálják a helyes utat és megóvják emberi méltóságukat.

Isten vezérelje Önöket!

1940. évi május hó 11-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Csonka János, Hörényi István, Décsi Lajos, Varga Szilárd, Annus Béla, Bednárík István, Czillinger Iván, Geönczeöl Tibor, Hetényi László, Horváth Imre, Kelemen Ferenc, Kovács Gyula Kálmán, Kőhalmi Géza, Ormai József, Schiller Gyula, Szulyovszky József Lajos.

Államtudományi doktorokká avattattak: Dudutz Károly, Durkács Ferenc, Geönczeöl Gyula, Hanzély Ervin Ferenc, László, Kapolyi Ferenc, Kaposy György, Károlyi Károly, Kovács István, Margó István.

Bölcsészettudományi doktorokká avattattak: László Ferenc, Hanák Károly, Markó Ilona, Papp Márta.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Hosszú tanulmány után munkájuk és szorgalmuk jutalmául ősi szokás formái között doktorokká fogadtuk Önöket s immár csak az van hátra, hogy néhány intő szóval az élet útjára bocsássam Önöket. Lezárva ifjúságuk fontos korszakát, az önállóság új szaka nyílik meg Önök előtt. Vajjon tudatában vannak-e annak, hogy mit jelent ez? hogy milyen erők és veszélyek játékaik közé lépnek ki? hogy végzett tanulmányuk, ma elnyert fokozatuk és letett esküjük milyen kötelességeket rónak Önökre? hogy mivel tartoznak annak a társadalomnak, nemzetüknek, amely felnevelte és az életre előkészítette Önöket?

Sok mindent kellene és lehetne ez alkalomból szívükre kötnöm, de nem akarok sokat markolni és keveset fogni. Hosszú tanulmányuk fölment a sok szó alól, elég lesz tehát egy hangot megütnöm, hogy ez ünnepi pillanatban elmélkedésre indítsam Önö-

ket. És vajjon honnan vehetnék ma, pünkösöd előestéjén méltóbb hangot, mint hogy a Szentlélek lángnyelveire irányítsam elméjüket.

Lelki képzésük befejezésekor gondoljanak ennek az ünnepnek magasztos szimbolikájára. Gondoljanak a tanítványokra, akik tanácstalanul haboztak, hogy mitévők legyenek, amikor a Szentlélek megszállotta és megvilágosította őket és elindultak, hogy hirdessék az igazságot, Istennek ígését. Csodálatos képességük támadt. Hirtelen különböző nyelveken tudtak beszélni — mondja az írás —, és az emberek megértették őket.

Nézzenek körül az életben. Keressék azokat az embereket, akik megértik egymást. De kevés ilyet fognak találni! Nem az-e ennek a mai művelt emberiségnek legnagyobb baja, hogy egyik nem érti a másikat, hogy egynemzetbeliek is értetlenül hallgatják társaik szavát. Hogy lehet áldás azon az életen, amelyben nem értik meg egymást, akiknek együtt kellene dolgozniuk? Világosodjék meg ma Önöknek is, hogy ez a megértés emberi létüknek egyik fontos alapja, hogy nem beszélheti mindenki a maga egyéni nyelvét és nem mehet el a másik mellett anélkül, hogy annak a nyelvét megértse.

A tudomány nagyot haladt, sűrű rengeteggé fejlődött, amely azonban fényes napsugárban is tévelygések színtere marad, ha nincs meg az a képességünk, hogy eligazodjunk benne. A primitív ember csak a fa után igazodik, a megvilágosodott az erdőt látja. És akiben megvan a látás képessége, abban megvan a megértés is, az nem fogja magát az egyedüli fának tekinteni, hanem csak az erdő egyik tag-

jának. Tanulják meg a mások nyelvét is, hogy maguk is megértessenek, hogy elszálljon a homály, amely csak zavart és bajt okoz. Méltányolják a más ember gondolkodását, szeretettel értsék meg egymást.

Mert az igazság felismeréséhez, a meggyőződéshez szeretet is kell. A meggyőződés, amely gyűlölettel dolgozik, nem munkálja a megértést és az emberiség boldogulását.

Gondoljanak arra, hogy a lángnyelveknek a Szentírásban egy ellenképe is van. Pillantsanak a bábéli toronynak építőire, akiknek nyelvzavara megakasztotta munkájukat és szétszórta őket a világba, nem egyesítve őket, hanem válaszfalakat emelve közéjük.

A léleknek vannak gonosz megnyilvánulásai is. Ilyen volt a bábéli. Következménye a meg nem értés, a szétszakadás, a zavar, az egymás ellen agyarkodás lett. Babelben nem lángnyelvek működtek, hanem sötét indulatok, rosszakaratú gondolatok. Óvakodjanak, hogy ilyenek úrrá ne legyenek Önök fölött!

Önök egy magas kultúra egyes részeit sajátították el, tudásuk jutalmául nyerték el doktori fokozatukat. De ez nem minden, ez a tudás eszköz, iránytű az életben, amelyet az embernek használnia kell tudni. Vigyázzanak, hogy emberi mivoltukat ez iránytű birtokában helyesen és jól építsék ki, hogy szeretettel megértsék az életet és embertársaikat. Óvakodjanak a bábелиek hibáitól és ne tévesszék el soha szemük elől a pünkösdi lángnyelveket.

Isten vezérelje Önöket!

18.

1940. évi május hó 25-én.

Hittudományi doktorrá avattatott: Cseh Sándor.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Bagi Ferenc, Talabér János, jakabfalvi Jakabfalvy Géza, dr. Kovács János, Tóthegyi József, Soóky József, Unger Ödön.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Bálint György, Eberhart Emil Jenő, Mihály Sándor, Pálfi Gábor, Szigeti Endre, Tóth Lajos.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Gyulai Ernő, Batta György, Ringer Andor János Mária, Romolányi Emil József, Szederkényi János László, Tenk Oszkár Lajos.

Bölesészettudományi doktorokká avattattak: Üрге Antal, Gál Nándor Geláz, Várkonyi Margit Ottilia Zsófia, Erdélyi Dezső.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Mai doktorráavatásuk alkalmából belekerültek az Alma Mater doktori testületébe, mint e testületnek most legfiatalabb tagjai. Ennek a testületnek azonban nagyon régi tagjai is vannak. Tanácsunk most adott ki néhány aranydiplomát azoknak a doktorainak, akiket ötven év előtt avattak föl a mi elődeink. Egyik végen az aranydiplomások, a másikon Önök, mint újszülött doktorok. Ez az élet kontinuitása, az eleven testület törvényszerűsége.

Ötven év múlva Önök is egy hosszú élet tapasztalatainak birtokában fognak szeretettel tekinteni azokra a fiatalokra, akik — egy születendő nemzedék tagjai — akkor kerülnek avatásra. S akkor Önök is, akik Isten kegyelméből ezt a jubileumot megérik, — el fognak elmélkedni az akkori ifjak jövőjén: felkészültségükön és a reményeken, amelyekkel ők az életbe lépnek.

Nemzedékek váltják föl egymást. Az újak életkedvvel és nagy tervekkel indulnak neki a munkának, az öregek előtt ott lebeg a kérdés: vajjon hű sáfárai lesznek-e az indulók annak, amit ők alkottak, ami annyi küzdelmük és önfeláldozó munkájuk eredménye? vajjon meglesz-e bennök az erő, hogy e küzdelmes munkát folytassák, eredményeit továbbfejlesszék? vajjon nem fognak-e elcsüggedni vagy elernyedni? nem ejtik-e ki kezükből a fonalat? nem hagyják-e veszendőbe menni apáik verejtékes életének eredményeit?

Önök ma tanulmányaikat formálisan befejezték. Ez azt jelenti, hogy átveszik sok megelőző generáció tapasztalatainak és megfeszített munkájának gyümölcsét és most már Önök is beállnak azok közé, akiknek föladata ezt az örökséget megőrizni és jövőendő nemzedékekre tovább örökíteni.

Az élet folytonossága ez az átörökítés. Folyik ez a társadalom minden rétegében, de többnyire észrevétlenül, sőt öntudatlanul. Az Önök esetében az ilyen öntudatlanság a fonal elejtését jelentené. Önöknek tudatosan kell működniök. Felvételük az Alma Mater doktorainak testületébe is ebbeli kötelességeikre figyelmezteti Önöket. Immár Önök is a fonalhoz kapcsolódtak s ha ez a fonal elgyengülne, ha benne szakadások mutatkoznának, Önöket fogják érte felelőssé tenni. Ez az a teher, amelyet a magasabb tudással s a doktori fokozattal magukra vettek. És ne felejtsek el, hogy ez a kötelesség egy kis nemzetben belül mindig sokkal fontosabb és kötelezőbb, mint a nagy nemzeteknél, mert kis nemzetnek nem lehet erőit elpazarolnia és mert kisebb közösségben nehezebb a beálló hézagokat betömni.

De amikor ma ebbeli kötelességeikre figyelmeztetem Önöket, szeretném hangsúlyozni, hogy az átörökítés nem csak pusztán tudásra vonatkozik. A nemzeteknek is megvan a maguk külön lelkisége, amely ápolásra és fejlesztésre szorul, amely nélkül a nemzet elveszti különálló sajátos jellegét. Nemzeteket és szellemiséget lelkiségük irányát. A tudásnak is a lelkiség ad színt és életet. Tudásukon túl tehát ápolják lelkiségüket is, ápolják azt az örökséget is, amelyet lelkiekben kaptak.

Öntudatos nemzeti lélekkel, kifinomult szellemi tudással, fegyelmezett önuralommal és higgadt szerénységgel dolgozzanak nemcsak a maguk, hanem embertársaik javán, ennek az egyetemnek, nemzetüknek és hazájuknak dicsőségére, ahogy mai esküjökben szentül megfogadták.

Isten vezérelje Önöket!

19.

1940. évi június hó 7-én.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Camhi József, Riemer Ödön, Stark László, Berényi János, Ivánesik Miklós, Luxeder Ferenc, dr. Pál József.

Államtudományi doktorokká avattattak: Bertalan János, Bodócsy Miklós, Dömös Lajos, Király Sándor, Sütő Antal, Szilassy Andor, Tarnóczy Károly, veszprémi Városház Károly,

Orvostudományi doktorokká avattattak: Boksay Pál, Nyúl Tóth Pál, Tóth László.

Bölcsezettudományi doktorokká avattattak: Janits Iván, Scheffer Károly, Vincze János, Keve Mária, Kaszás Vilmos.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Hosszú tanulmány után elérték, amire törekedtek; szorgalmuk és tudományuk jutalmául dokto-

rokká fogadtuk Önöket. Amikor évekkel ezelőtt fölvételüket kérték és beléptek az Alma Mater falai közé, aligha gondoltak arra, hogy ez az aktus egy olyan példátlan világégés közben fog történni, amilyenek ma vagyunk szenvedő tanui. A tudásnak minden vívmányát fölhasználják, hogy nemzeti, világnézeti és gazdasági csoportok egymás elleni gyűlöletüket mentől kegyetlenebb pusztításban zúdítsák egymásra.

Vajjon a tudás tökéletesítése, a természet erőinek és titkainak fölfedése csak azt a célt van-e hivatva szolgálni, hogy a rombolást tökéletesítse és az emberi szenvedést megsokszorozza? Bizonyára nem! Az állati szenvedélyek fölszabadulása, az érzéketlen gépek raffinált kegyetlensége nem az ember emberi mivoltán alapulnak. Isten az embernek nem csak elmeelt adott, hanem érző szívet is, hogy azzal a spekuláció kilengéseit és eltévelyedéseit kiegyensúlyozza. Enélkül az ember kivetkőzik emberi mivoltából.

Amidőn ma utoljára szól Önökhöz az Alma Mater, intő szózatával erre figyelmezteti Önöket. Az ember társadalmi rendjét önmegtartóztatás teremtetten meg. Nevezzük azt társadalmi hajlamnak, vagy egy régebbi elképzelés szerint szerződésnek, — a rend, a kultúra és a jólét, a nyugalom és a biztonság mind azon a bizalmon épült föl, amellyel az egyén embertársára tekint, azon az akaraton, hogy kölcsönös jóindulattal sietnek egymás segítségére.

Ez a szeretet szava, amely elhalkult a gyűlölet mai tombolásában; de mentől inkább fékét veszíti a gyűlölet, annál valószínűbb, hogy az ellenhatás

föülkerekedik s az irgalmas ember ismét előtérbe lép, hogy írt hozzon a szenvedők sebeire. S akkor elérkezik az idő, amikor a bölcseknek és a tanultaknak kell lerakniok a jobb jövő pilléreit. Akkor fog elválni, hogy tanulmányaiknak megvolt-e a kellő eredménye, hogy helyt tudnak-e állani és higgadt megfontolással, hő érzelemmel utat tudnak-e mutatni embertársaiknak, akik elvesztették lábuk alól a talajt.

Ne felejtsek el akkor azt, hogy a tudással könnyű visszaélni, de Önökre más föladat vár; az, hogy éljenek vele, nemcsak a saját javukra, hanem a közösség, nemzetük és hazájuk javára; hogy azok kebelében önfeláldozó munkával, szilárd hittel és Istenbe vetett bizalommal működjenek közre boldergabb idők felidezésében, amelyekben saját boldogságukat is megtalálják.

Az Úristen szépnek teremtette a világot, higyenek tehát a szépen és a jóban, iparkodjanak azok ápolására, a rombolás és a gyűlölet kivédésére, hogy majdan megnyugvással tekintsenek vissza életükre és ne csak a sorsot dicsérhessék, hanem megelégedetten elmondhassák, hogy nem éltek hiába, hogy kortársaik boldogságának előmozdításából erejükhez képest kivették részüket.

Tudásuk megadja Önöknek erre az eszközöket, Önökön áll, hogy miként használják fel őket. Sohse tévesszék tehát szem elől a fölavató dékán urak szavait. Úgy legyen!

Isten vezérelje Önöket!

1940. évi június hó 15-én.

Hittudományi doktorrá avattatott: Kálóczy István.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Mikolás Béla István, Hári István, Horváth Gedeon, vitéz Madaras Aurél, Simon István, Angyal József Sándor, Kaubek Frigyes, Suda Ottó Miklós, Zelmanovits Béla.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Struzziero Béla, Bakos Sándor, Bakó Imre, Birkás Kovács Gyula, Fenyőházi Ernő, Kreml Ferenc, Németh Iván, Zalán Károly.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Rugonfalvy Lenke Magdolna Aranka, Leviczky Béla Emil, Megyesi Pál.

Bölcsészettudományi doktorokká avattattak: Brugger Frigyes, Czegléd Károly, Györffy György, Körössy László József, Maksai Ferenc Andor, Smarogly Ferenc, Vargha László, Rechnitzer Magdolna, Markos Rezső János, Pálos Lajos Ferenc, Szigeti Lajos Remig, Elbert Melinda.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Az Alma Mater búcsúzik Önöktől, akik itt a fennálló szabályok szerint tanulmányaikat befejezték és a mai avatással a megkülönböztető doktori cím használatára jogot nyertek.

A doktori cím nem ad javakat, nem ad hatalmat és előkelőséget, de az egész világon, ott is, ahol a címeknek nincs jelentőségük, tekintélyt biztosít, mert szellemi kiemelkedést jelent.

Az emberi érték fokozataiban a szellem a legjelentékenyebb megkülönböztető tényező. A vagyon megsemmisülhet, a hatalom összeomolhat, de a szellem és a tudás vagyonon és hatalmon túl is megmarad. Nem fölösleges, különösen ma, olyan korokban, amikor az egész világ reng, amikor minden bizonytalanná lett, amink van, e fölött elmélkedni.

Sorsdöntő időket élünk, amelyekben a nyers küzdelem folyamán nagy súllyal eshetnek a latba a szám, a tömegek, de éppen a sors irányításában mégsem a tömeg a döntő, hanem a szellem, amely kiválasztottak kivételes kedvezménye. Tudás, egységes akarat és gondos megfontolás híján a legnagyobb tömeg is értéktelen.

A társadalmi szervezet igen finom gépezet, amelyben senki sem követelhet magának neki meg nem felelő szerepet. Mint az óraműben a fogaskereknek, mindenkinek a maga helyén kell sajátlagos föladatát ellátnia, a szerkezetbe beilleszkednie és kötelességét legjobb tudásával és erejének teljes megfeszítésével teljesítenie.

Az óraműben sok fogaskerék szabályozza a rendes tevékenységet, de a fogaskerek megállnak, ha a lendítőszerkezet nem működik. Önök, vagy legalább kiválóbbjaik, ilyen lendítők lesznek nemzetük sok egymásbakapcsolódó óraszerkezetének szövevényében. Lendítők, akiknek nem csak arra kell vigyázniuk, mint a kereknek, hogy helyükön maradjanak és jól kapcsolódjanak össze, hanem ezen fölül kiegyensúlyozó és irányító föladatuk is lesz.

Szép és fenkölt hivatás ez nyugalmas időkben is, kétszeresen nehéz és felelősségteljes egy világrengés megrázkódtató viharaiban. Ma minden vajúdik; összeomlás és új alakulás váltogatják egymást. Nemcsak egyesek sorsa, jövője, hanem ezen fölül a közösségké, nemzetké és birodalmaké forog kockán. Kortársaink nemcsak a saját generációjukért, hanem késő utódaik sorsáért is küzdenek és dolgoznak.

S ahol egyszer megindult a föld, az omlásnak nehéz gátat vetni. Ne felejtsük tehát el, hogy még a kegyetlen rombolás mögött is alkotó, építő munka húzódik meg. Ezt kevésbé látjuk, figyelmünk nincs ráirányítva, de ez az alkotó munka a küzdelemben még az erők összecsapásánál is fontosabb.

Önök ilyen alkotó munkára készültek és doktori minőségükben erre hivatottak. Vessék tehát emlékezetükbe ezen a mai ünnepi napon, hogy az alkotás a küzdelemben a rendes idők békés munkájánál is életbevágóbb, de még a mainál is súlyosabb kötelesség lesz, ha majd a rengés megtorpan s a romokon újra föl kell építeni népek és nemzetek s az egész emberiség jövő boldogulását.

Nem lesz könnyű munka. Fáradhatatlan munkakedvre, lankadatlan akaratra és kitartásra, erős hitre és meggyőződésre lesz szükségük. Nem szabad majd elernyedniök és kétségbeesniök, ha azt látják, hogy azok sem értik meg törekvéseiket, akiknek javán fáradoznak, és igen sok türelemre lesz szükségük, míg a küzdelem során szabaddá lett gyűlöletet leküzdve, az emberi érzés és a szív hangjai ismét fölülkerekednek.

Nem lesz könnyű! De meg kell állaniok majd ezt a békés harcot, mert értelmüket kiművelték és mert Isten szeretetet oltott a szívükbe, és mert e tulajdonságokkal éppen a jövő kiválasztottjain fordul majd meg az emberiség további sorsa.

Isten adjon Önöknek ehhez erőt és vezérelje Önöket!

21.

1940. évi június hó 22-én.

Hittudományi doktorokká avattattak: Gulovics Andor, Kopesányi Miklós, Bognár Kapisztrán, Kaiser Ferenc, Lóczy Károly.

Jogtudományi doktorokká avattattak: Saláta Kálmán, Szögyéni Zoltán, Borsányi János, Dobozy Zoltán, Holländer Sándor, Andor Mihály József István, Botta József, Durkó Gábor, Gerencsér Béla, Gruber Zsigmond, Kertser Imre, Lukin Sándor, Priszter Szaniszló, Szököcs Lajos.

Államtudományi doktorokká avattattak: Lovász János, Kristóf Ferenc, Alberti István, Ambrózy Szilárd, Bognár Béla, Daróczy János, Farádi Alfréd, Gosztonyi Antal, Kaczián Egon, dr. Markovich Emánuel, Mikó Tibor, Mikszáth Antal, Reviczky Géza, Szentiványi Tibor, Véghelyi Tibor, Viczián László.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Rédey Barnabás, Benedek István, Füredi György Ferenc Pál, Hegyessy Gyula László Imre, Heissler Donát György, Kahle Frigyes Zsigmond Pál, Majláty Lipót, Marton Sándor, Müller Sándor Tibor, Oszetzky Tibor Géza, Rákos András György, Wajdits Géza.

Bölcsészettudományi doktorokká avattattak: György Ágnes, Jako Zsigmond Pál, Steif Antal Rudolf, Heinecz Katalin, Harcsár Ferenc, Herczog Sándor, Lakos Sándor, Varga Lajos.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Boldog önérzettel állnak ma Önök itt az Alma Mater ünnepi csarnokában, hogy hosszú tanulmányok után mint a tudomány fölavatottjai távozzanak innen. Az önérzet mellett öröm és reménység tölti el szívüket.

Valószínűleg eszükbe sem jut, hogy milyen különbség van e között a mai és egy akár két-három év előtti avatás között. Boldog békeidőkben, vagy akárcsak, amikor közvetlen megrázkódtatások nem háborgatták az emberek rendes életét, zavartalan derülátás töltötte el a fölavatottakat. Csak azt érez-

ték, hogy befejezték a tanulmányt és nem sokat gondoltak az élet ezután kezdődő új gondjaira. Az ünnepi aktus jelentősége, az elért eredmény fölött érzett öröm bizonyára ma is sokkal erősebbek, semhogy gondterhes gondolatokat szóhoz juttathatnának.

Nem ünneprontási szándékkal teszem, ha most, amidőn búcsúozom Önöktől, mégis erre a különbségre irányítom figyelmöket. Régibb társaik mögött nem ült ott az az atra cura, az a sötét árnyék, amely ma mindnyájunk útítársa. Ők könnyebben eshettek abba a megbocsátható hibába, amely az elért fokozatban csak a sikert, az avatás aktusában csak formalitást látott. Önöknek azonban egy példátlan világválság közepén ma letett esküjök fölött nem szabad olyan könnyű felületességgel elsiklaniok. Isten és az élet majdan számonkéri Önöktől, hogy ezt az esküt hogyan tartották meg és Önöknek komolyan magukba kell szállaniok, hogy miként fognak a számonkérésnél megállni.

Esküjökben komoly kötelezettséget vállaltak embertársaikkal, tudományukkal, nemzetökkel és hazájukkal szemben. Ez a kötelezettség, mint kiválasztottakat terheli Önöket. Hivatást vállaltak. Magasabb műveltségüket és tudásukat ennek a hivatásnak szolgálatába kell állítaniok. Az egyén érdekein fölül ott kell, hogy lebegjenek Önök előtt a magasabb közösségi érdekek, amelyekbe beleszülettek, és az erkölcsi szempontok, amelyek nehéz idők egyedurúli fölemelő erőtenyezői. Lássák meg tehát, hogy korunk nehéz problémákkal terhes, amelyek elől sem kitérni, sem elmenekülni senkinek sem lehet. Ismerjék föl, hogy e problémák szerencsés megoldásához csak az elmélyedő tudás, a szigorú felelősség-

érzet és a szilárd hit vezethet el, hogy e problémák megoldása elsősorban a magasabb műveltségű kiválasztottakon fordul meg. Vessék tehát elméjükbe, hogy ma nem a felületes könnyű élet, hanem szigorú kötelességteljesítés vár Önökre s a számonkérés pillanatában rideg komolysággal fognak leméretni.

Az Alma Mater azonban azzal a bizakodó reménnyel néz Önökre, hogy esküjüket híven betartva, a jobb jövő lelkes és kitartó munkásai lesznek és műveltségüknek megfelelő arányban fogják kivenni részüket abból a soha el nem lankadó, megfeszített erőfeszítésből, amellyel a komoly alapokra fektetett szebb világ felépíthető. Bízunk benne, hogy meg lesz Önökben a megértés is embertársaik iránt, az a szeretet, amely ezt a célt minden kártevést kerülve tudja megvalósítani és visszariad embertársaiknak minden fölösleges megkeserítésétől, hogy majdan nyugodt megelégedéssel ítélkezhessenek saját maguk és életük munkája fölött.

Isten vezérelje Önöket!

22.

1940. évi június hó 28-án.

Hittudományi doktorrá avattatott: Tubel Gyula.

Jogtudományi doktorokká avattattak: dőri Dóczy Endre, Lakhegyi László, Bartos Endre Ernő, Berdár Jenő Béla, dr. Czákó József, Dénes István, Dominits László, Fischer György, Forgách László István, Gáspár Mihály, Gröschl Károly, Gyuresó János, Horváth Elemér, Orkonyi Lajos, Patóh László, Szelényi Zoltán, Takács Gyula, Valezi Lajos.

Allamtudományi doktorokká avattattak: Nikoletti Alajos, Bogáthy Ferenc, Castiglione Tibor, lidértejedi Kiss Dénes, Lányi László, Merényi László, Mojzes Ferenc, Péchy György, Schiller László, Szalay Gyula.

Orvostudományi doktorokká avattattak: Szántó László Ferenc, Vágó Pál.

Bölcsészettudományi doktorokká avattattak: Ambrózy György Győző, Hoffstaedter Lajos, Keller Jenő, Pewny Deniz, Istóka Dezsőné Mein Róza, dr. Mészáros Lászlóné Takács Marianna, Derka Klarissza Andrea, Milev Miklós, Reichmann Győző, Tafferner Antal, Bakonyi József, Davidovics Mihály Dávid, Funk Oszkár, Herskovits László, Nagy Dezső, Neumann Tibor, Puskás Elemér, Szenes Mihály, Teichmann Jakab.

Kedves fiatal Doktortársaim!

Ez a mai doktoravató ülésünk, ebben az évben a huszonkettedik, lezárja idei avatásaink sorát és nemcsak Önöket búcsúztatjuk az Alma Matertől, hanem mi magunk is búcsúzunk. Illik tehát, hogy egyetemünk ezévi termésére visszapillantást vessünk. Sub auspiciis gubernatoris avatásunk nem volt ebben az évben, mert az erre a kitüntetésre fölterjesztettek avatási engedélye még nem érkezett le. Rendes avatásainkon összesen 610 doktort és pedig 10 hittudományit, 4 kánonjogit, 208 jogtudományit, 134 államtudományit, 160 orvostudományit, 2 gyógyszerésztudományit és 92 bölcsészettudományit avattunk föl. Előző évekkal szemben ez visszaesést jelent, aminek okát bizonyára a nehéz időkben kell keresni.

A kir. magyar Pázmány Péter tudományegyetem valamennyiőket meleg szeretettel bocsátotta el kebeléről és ugyanezzel a szeretettel fordulunk ma Önök felé.

Amikor szeptember 23-án az első ezévi doktorokat avattuk, a csak röviddel előbb kitört háború elején állottunk, bizonytalan és szomorú auspiciumok közt s az akkor avatottakhoz intézett intő szavaimban Böcklin híres szimbolikus képére utaltam: a

háborúra. Akkor véletlenül egy kivételével csupa orvost avattunk, akik a halál elleni küzdelmet választották hivatásukul. Önként kínálkozott a gondolat, hogy figyelmeztessem őket, hogy a tudomány kiválasztottjai nem romboló erők szolgálatára készültek, hogy tudományukkal nem fölzaklatniok kell a kedélyeket, hanem megnyugtatóniok a munkájukban és küzdéseikben elfáradt embereket. Búcsúztatómat ezekkel a szavakkal végeztem: „Isten vezérleje Önöket és Böcklin három rémét távoltartva, adja meg Önöknek a lehetőséget, hogy az életet szolgálhassák építő munkával és embertársaikat megnyugtató szeretettel.“

Tíz hónap elmúltával ma hálát adhatunk az Úr-istennek, hogy édes hazánkat ez idő veszedelmein sértetlenül átvezette és a jobb jövőbe vetett reményeinket nem hervasztotta el. Ehhez a hálaadáshoz természetszerűleg csatlakozik az a fohász, hogy nemzetünket és országunkat továbbra is Isten oltalmába ajánljuk és kérjük a rajtunk elkövetett igazságtalanságok orvoslását.

Ezen az alapon kívánjuk Önöknek és összes doktortársaiknak, hogy boldog nemzetnek boldog tagjai lehessenek. Ne felejtsek el azonban, hogy az élet nem szokott meg nem érdemelt ajándékokat osztogatni, hogy a boldogságot meg kell érdemelni, érte dolgozni, sőt szenvedni is kell. A közelmúlt eseményei eléggé meggyőzhették Önöket arról, hogy egyoldalúan önös érdekek, laza kötelességteljesítés, elbizakodás és fölületes hányavetiség nem azok a tulajdonságok, amelyek a nemzetek jövőjét megalapozzák. Ellenkezőleg, áldozatos kötelességteljesítés, a hivatás iránti teljes odaadás, szigorú felelősség-

érzet, megfeszített munka és érett, gondos megfontolás nélkül előző nemzedékek minden alapvetése könnyen kockára tehető. Ez utóbbiak tehát azok az erények, amelyeknek gyakorlását Önöktől elvárják.

Önöket ma doktorokká fogadtuk, kiemeltük évfolyamtársaik nagy tömegéből, amely nem vette magának a fáradságot, hogy a tudásnak azt a fokát megszerezze, amelyért Önök hosszú éveken át dolgoztak. Ezzel Önök a többiek fölé emelkedtek, nem doktori címükkel, hanem megszerzett tudásukkal. Ez a tudás emeli ki Önöket embertársaik közül, nem azért, hogy nagyobb jogokat adjon Önöknek, hanem hogy szigorúbb köteleességeket rójjon Önökre. Ugyan ki volna hivatva a nemzet vezetésében irányító szerepet játszani, ha nem azok, akik ehhez magasabb eszközöket szereztek meg? Az Önök köteleességteljesítésén fog megfordulni ennek a nemzetnek a sorsa.

Bízunk benne, hogy a világ újjárendezésében hazánk és nemzetünk megkapja az őt megillető helyet. De ezt nemcsak megszerezni, hanem megtartani is kell. Az élet szakadatlan változás és ebben a folyamatban folytonos erőfeszítésre van szükség, hogy nemcsak minden lény, de minden társadalmi alakulat is megtarthassa a maga helyét. Önöknek, akik egy nagy átalakulás ifjúságához tartoznak, megadatott, hogy az újjáépítés munkásai lehessenek, de ezzel Önökre hárul a felelősség is, hogy ebben az újjáépítésben hogyan állják meg helyüket és mit és miként építenek?

Ezen a ponton még egyet szeretnék lelkükre kötni. Emberi közösségek élete lelkiségüktől és szellemiségüktől függ. Ez adja meg sajátos jellegüket és

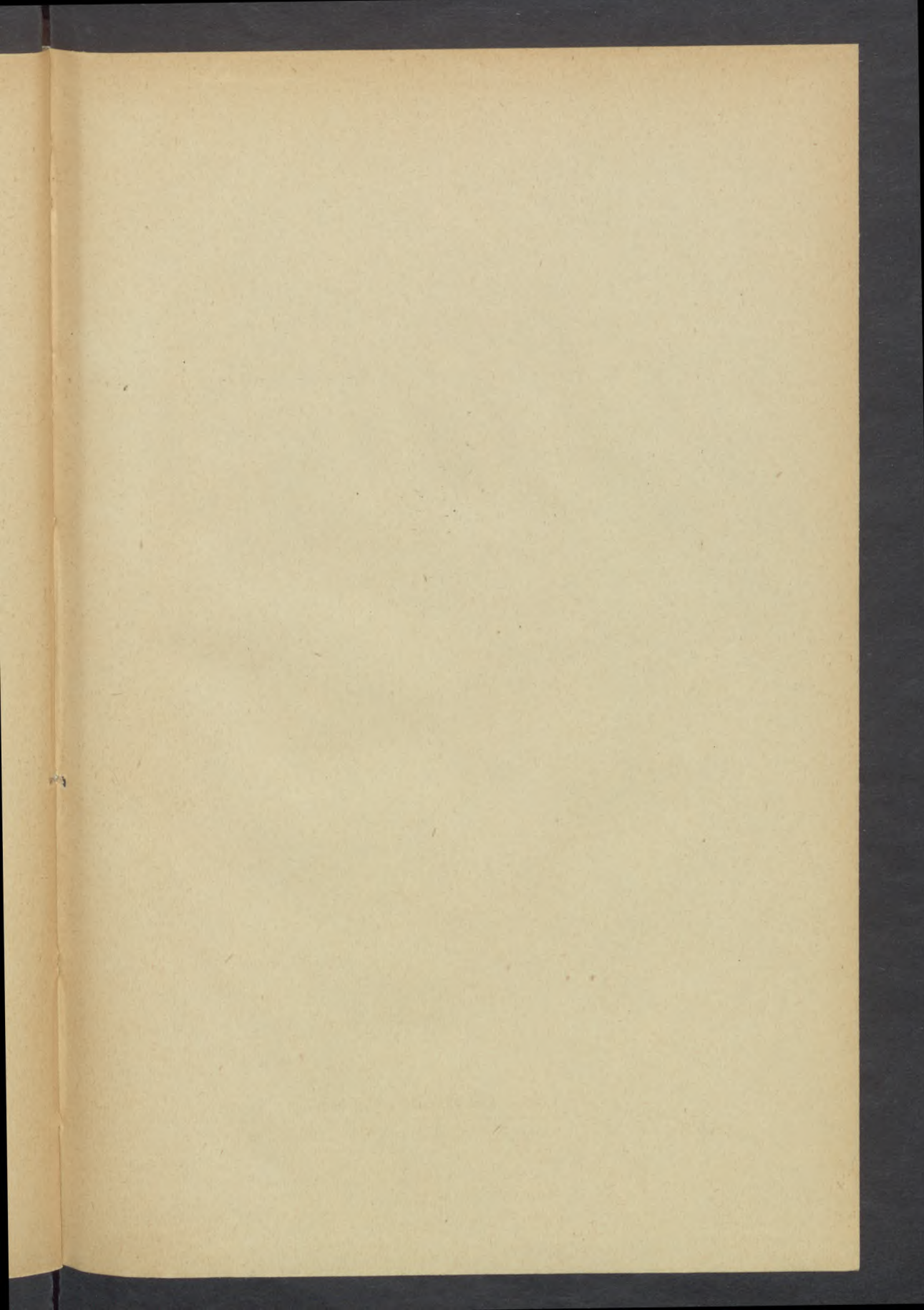
ettől függ jövőjük állandósága vagy bizonytalansága. Az értelmi kincseken kívül tehát, amelyek birtokába jutottak, ne feledkezzenek meg a lelkiekről sem. Ne nézzék le embertársaikat, értsék meg őket hibáikban is. Ne gyűlöljék őket, mert aki gyűlöletet vet, az gyűlöletet is arat. Hassa át Önöket a Krisztusi szeretet, amely a nagyobb értéknek megadja azt a módot, hogy a kisebbeket magához emelje. Éljenek bölcsen ezzel a leghatalmasabb társadalmi erővel, hiszen hanyatló korok rombolásából mindig ez vezette ki az embereket.

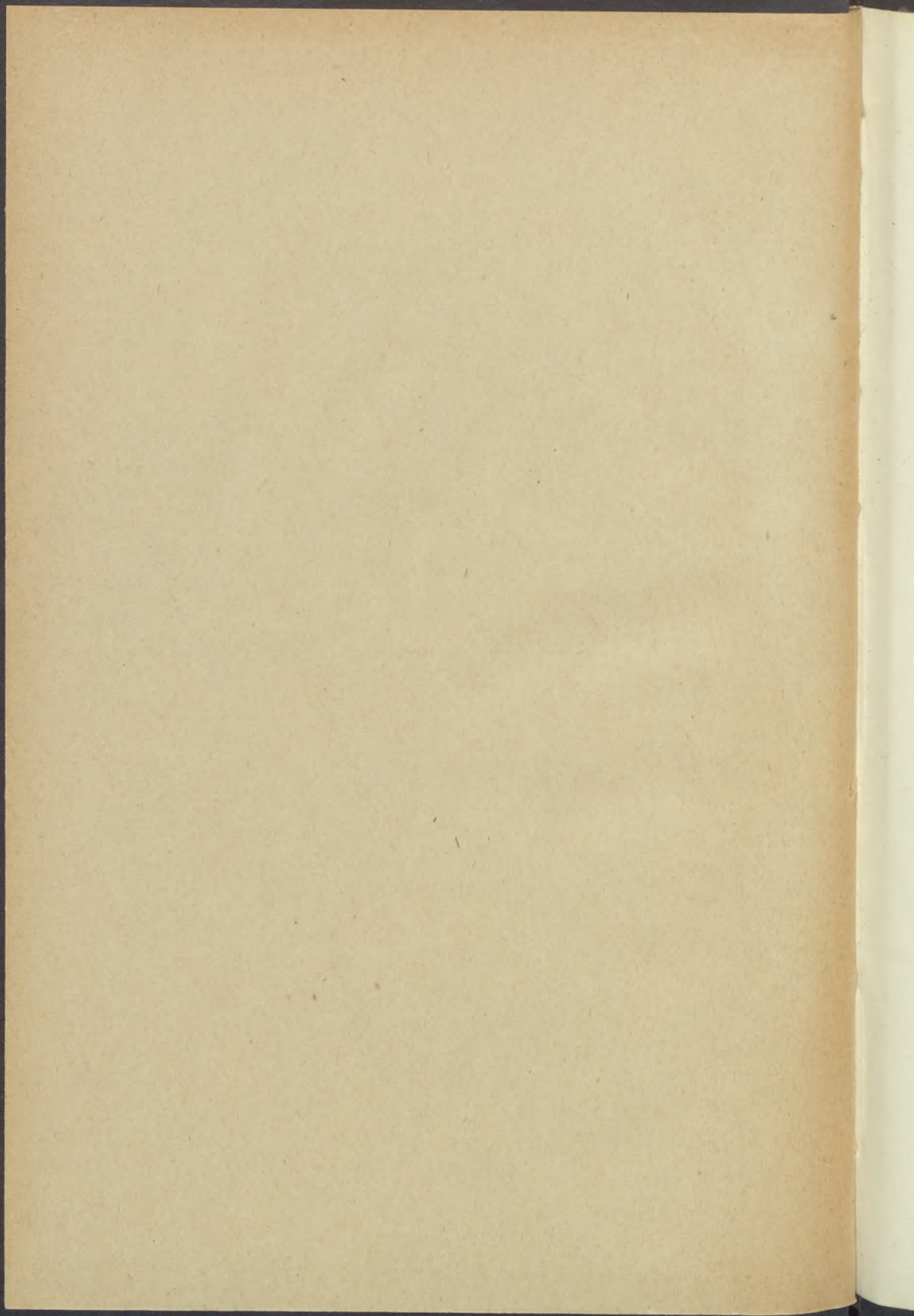
Amikor tehát ma az Alma Mater nevében búcsúzom Önöktől, megint csak azt kívánhatom Önöknek, amit ezévi első avatottjainknak is kívántam: „Isten vezérelje Önöket és adja meg Önöknek a lehetőséget, hogy az életet, ennek a nemzetnek a jövőjét szolgálhassák építő munkával és embertársaikat megnyugtató szeretettel.“

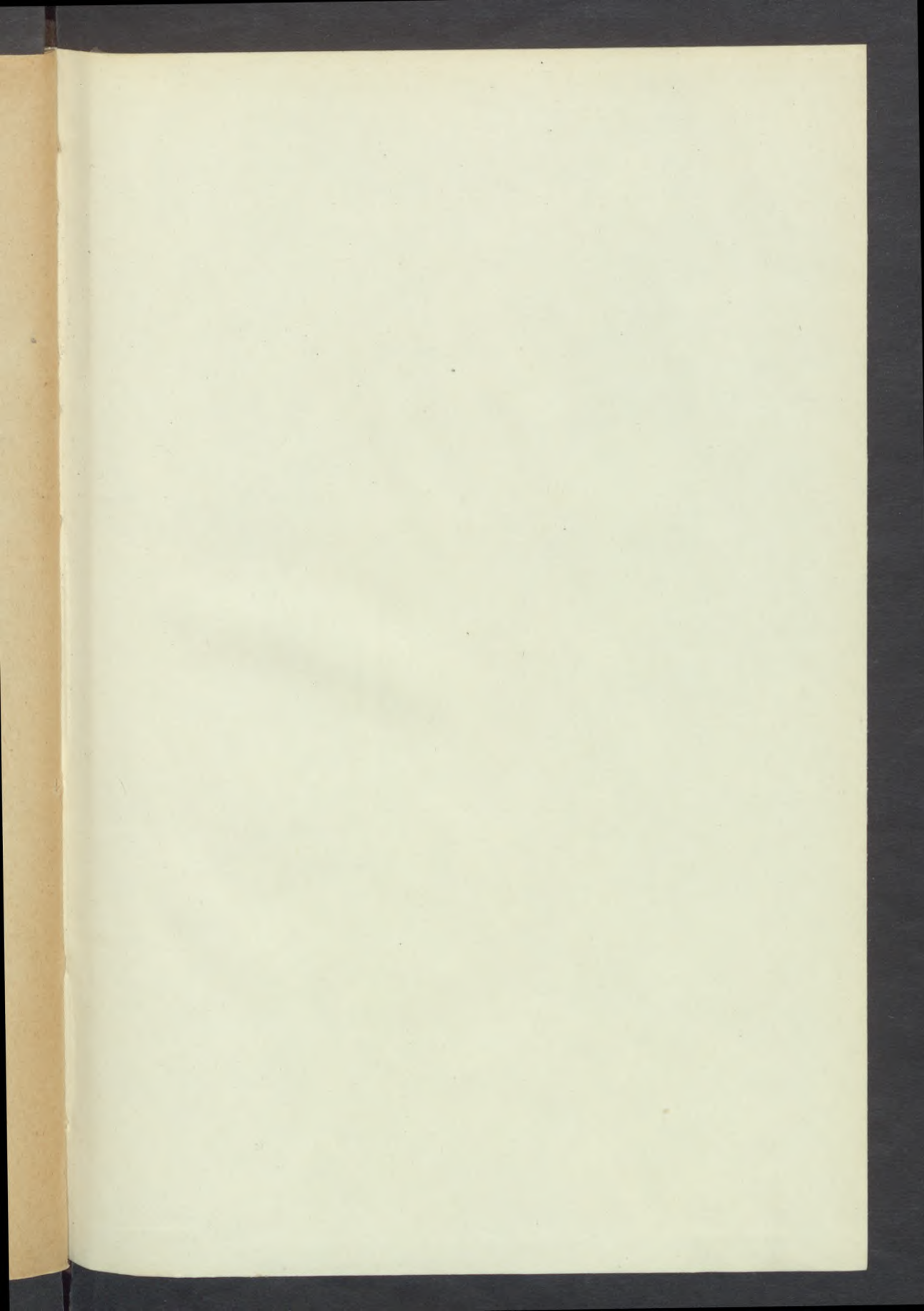

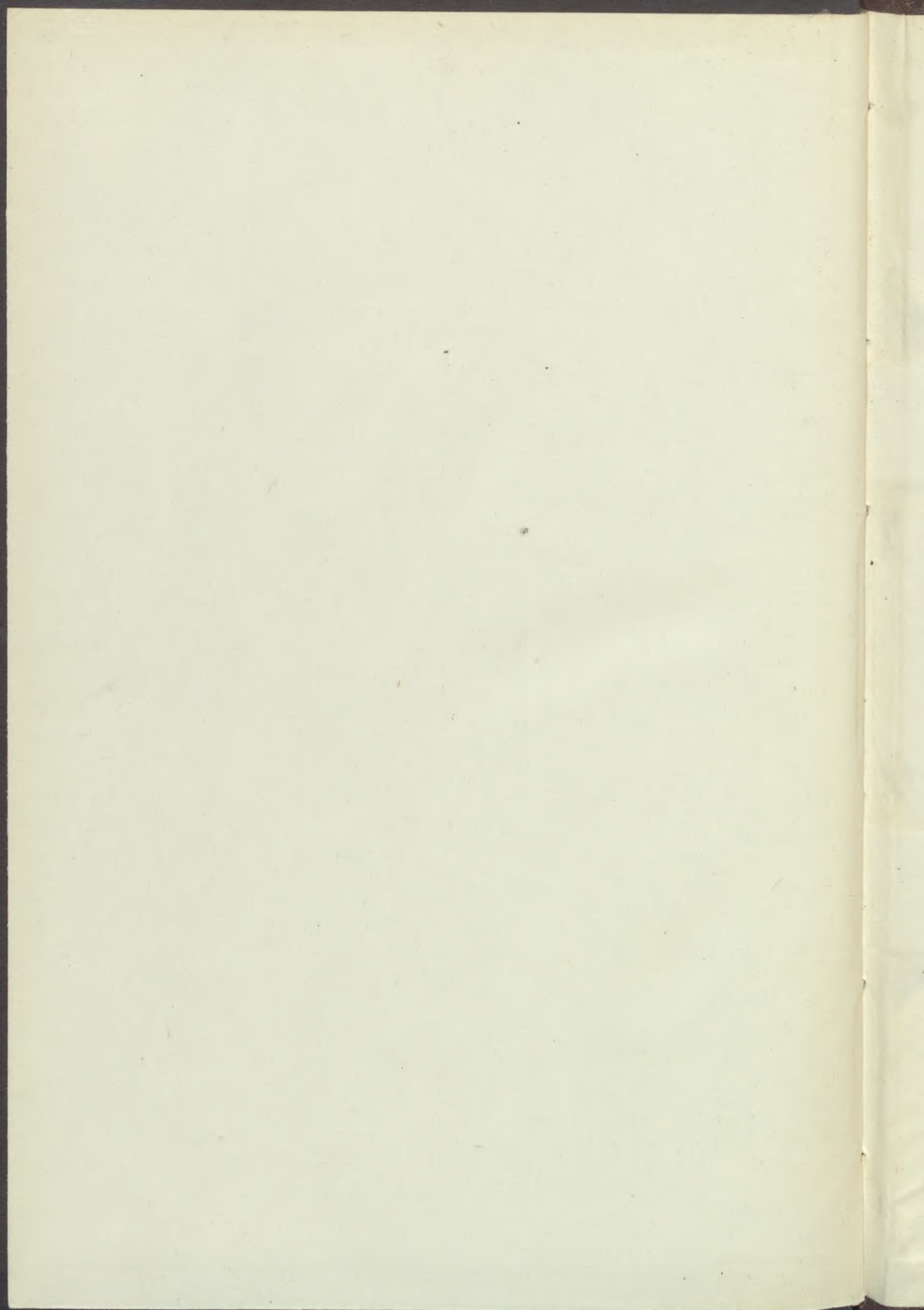
Felelős kiadó: Dr. Domanovszky Sándor.

34.684. — K. M. Egyetemi Nyomda, Bpest. (F.: Thiering Richárd).

1941 AUG. - 6.

